rijksuniversiteit groningen
2014 | 400 jaar

for infinity 400

Magazine voor alumni en relaties
Nummer 1, april 2014

Broerstraat 5

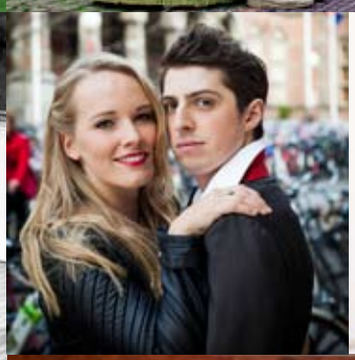

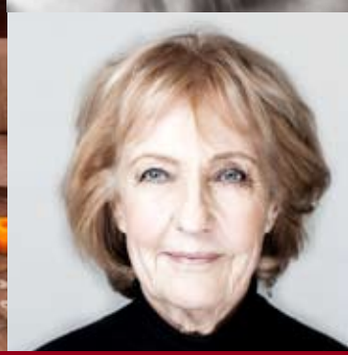

Lustrumeditie

400 jaar Groningse universiteit / Alumniweekend 13 t/m 15 juni / De duurzame visie van eredoctor Paul Polman

Verder denken over zingeving en ethiek

U wilt groeien. Het verschil maken. Uw ervaring completeren met de meest recente inzichten. Maar bovenal: aangezet worden tot verder denken. Over onderwerpen die in de toekomst het verschil gaan maken.

In de leergang **Organisatie, Zingeving en Ethiek** gaat u vanuit verschillende invalshoeken reflecteren op de vraag waar uw organisatie voor staat. Past het handelen van uw organisatie nog wel bij wat uw organisatie wil zijn? Centraal staat hoe u nieuwe en passende waarden kunt definiëren.

U krijgt handvaten aangereikt om een brug te kunnen slaan tussen zingeving en organisatiestrategie. Innoveren vanuit zingevingsperspectief kan bijvoorbeeld leiden tot een sterke identiteit en focus op waardecreatie. Het volgen van de leergang stelt u in staat een richtinggevend kader voor uw organisatie te ontwikkelen.

Kijk op **www.aog.nl**

AOG school of management
amersfoort / groningen

Door u te laten kijken door een verscheidenheid aan academische brillen leert u verder te denken. Dat doen we met masterprogramma's en leergangen in bedrijfskunde, general management, HRM, talentontwikkeling, marketing en maatwerk. AOG School of Management is verbonden aan de rijksuniversiteit groningen

G8 VAN DE FILOSOFIE

Op vrijdag 18 april denken wij ook graag samen met u verder tijdens de G8 van de filosofie. Acht invloedrijke denkers behandelen de grote vraagstukken van deze tijd. Duurzame economische ontwikkeling, de open samenleving, individualisering en ethiek, medische en technologische veranderingen. Grensoverschrijdend Verder denken over 'Vooruitgang' in technologie, wetenschap en economie.

Inhoud

› 4 **Paul Polman, eredoctor met duurzame visie**
Maatschappelijk eredoctoraat voor Unilever-topman

› 6 **Sterken stelt**

› 7 **Alumnus in het buitenland: Frankrijk**

› 8 **Vrolijk, kleurrijk en steeds talrijker**
Tentoonstelling Groninger Museum over vier eeuwen studentenleven in Stad

› 10 **Alumnus schrijft boek**

› 11 **Ain Wondre Stad: Sibrand Poppema**

› 12 **GRIP en GLANS**
Wat de Gift for Infinity de oudere van de toekomst kan brengen

› 15 **'Ze hopen bij mij op een frisse blik'**
De foto's van Sacha de Boer hangen binnenkort overal in de stad

› 16 **Terug naar de RUG**
Kom ook naar het Alumniweekend van 13 t/m 15 juni!

› 18 **Maskerade van studenten en Stadjers**
Samen optrekken geeft een oude traditie een nieuw aanzien

› 20 **Illuster en eigenzinnig – Vier Groningse alumni**
Klaas van Berkels boek zet alumni van eeuwen her in nieuw en bijzonder licht

› 22 **Lustrumcryptogram**
Exclusieve lustrumpuzzel van cryptogrammenbedenker Jelmer Steenhuis

› 23 **'We hanteren het grove penseel'**
Tom de Ket, Noord Nederlands Toneel en RUG maken uitbundige muziekkomedie

› 24 **Wetenschappers en hun oneindige vragen**
Ontdek 'Vierhonderd jaar wetenschap' in de Der Aa-kerk

› 26 **Column Tienke Koning**

› 27 **Alumni Actief**

› 28 **Life Long Learning**

› 30 **Oraties, Portretten en Colofon**

› 32 **Alumni Achteraf: Nederlands**

Foto's voorkant Sacha de Boer

Redactioneel

'Quarante siècles vous contemplent', sprak Napoleon tot zijn soldaten bij de Slag van de Piramiden in 1798. Een soortgelijk gevoel zullen veel bezoekers ervaren tijdens de festiviteitenmaand 15 mei t/m 15 juni 2014. Als zij staan op het Academieplein in Groningen, in de Broerstraat, waar het vierhonderd jaar geleden allemaal begon. Speciaal voor ons alumni is er het Alumniweekend van vrijdag 13 t/m zondag 15 juni.

Goed, vierduizend jaar is wat anders dan vierhonderd, maar het besef dat 'vier eeuwen op ons nederzien' blijft fascinerend. De Groningse universiteit werd opgericht op 23 augustus 1614, een feit dat ook in internationale historische jaaroverzichten steevast wordt gememoreerd. We kunnen trots zijn op een alma mater die zo'n gedenk- en eerbiedwaardige leeftijd heeft bereikt. In deze lustrumeditie van de *Broerstraat 5* staan we stil bij bijzondere mensen en momenten in deze lange geschiedenis. Maar evengoed bij de toekomst. Want het thema van het lustrum, 'For Infinity', ietwat relativerend vertaald in 'Voor eeuwig', wil onze blik ook richten op de vólgende eeuwen. Al is het onmogelijk een voorstelling te maken van een Groningse universiteit in 2414, net als Ubbo Emmius niet kon bevroeden hoe wij tegenwoordig, met de verworvenheden van de wetenschap, in het leven staan.

Het 80ste lustrum biedt alumni, eenmaal terug op de RUG, een uitgelezen mogelijkheid voor een contemplatief moment over het eigen verleden: hoe was ik zelf toen ik hier kwam studeren, wat spookte ik uit, hoe en door wie ben ik hier gevormd, wat heb ik geleerd tot dat moment dat ik mijn bul kreeg...? De hernieuwde kennismaking met voormalige medestudenten, oud-docenten, de universiteit en Stad tijdens het lustrum zal een feest zijn van herkenning én verbazing, van terugkijken én vooruitkijken.

Wij hopen dat dit blad daarvan alvast een voorproefje is en verheugen ons op een massaal weerzien tijdens de lustrummaand en vooral tijdens het Alumniweekend. Tot dan!

De redactie
redactieB5@rug.nl

Paul Polman, eredoctor met duurzame visie

Paul Polman, de CEO van Unilever, ontvangt op 13 juni van de universiteit een maatschappelijk eredoctoraat. De RUG die duurzaamheid en vooral de *sustainable society* hoog in het vaandel heeft, wil haar oud-student eren vanwege zijn uitzonderlijke drive om ondernemerschap en duurzame ontwikkeling succesvol te combineren.

STELLING > *'Voor exhibitionisten zijn de sociale media een*

‘We kunnen de aarde simpelweg niet ongestraft exploiteren’

Waarom ging u in Groningen studeren?

Groningen is een aantrekkelijke stad voor iemand die in het Oosten van het land is opgegroeid, omdat het een relatief kleinschalige en overzichtelijke stad is. Bovendien had de Rijksuniversiteit een uitstekende reputatie.

U werd maar liefst drie keer uitgeloot voor geneeskunde. Waarom deed u economie als ‘parkeerstudie’ en niet farmacie, biologie of psychologie, zoals andere studenten?

Ik dacht dat economie een bredere algemene basis en daarmee betere carrièremogelijkheden zou bieden.

Van welke studentenvereniging was u lid?

Ik was in mijn eerste studiejaar lid van Albertus en daarna van Vindicat.

U geeft in uw huidige functie blijk van een groot verantwoordelijkheidsgevoel voor de problemen op het gebied van natuur en milieu en de levensomstandigheden van mensen in ‘ontwikkelingslanden’. Was u daar als student ook al mee bezig?

Jazeker. Als student was ik al actief betrokken en wilde ik mijn steentje bijdragen aan de maatschappij. Ik bezocht tijdens mijn studiejaren in Groningen bejaardenhuizen om bejaarden gezelschap te houden en voor te lezen. Ook hield ik er als student van om erop uit te trekken en de schoonheid van de natuur te bewonderen. Er werd echter in die tijd nog beperkt over het effect van de mens op milieu en aarde gesproken.

Ik ben blij dat de RUG vandaag de dag bijna 30 000 studenten opleidt. Al deze studenten hebben de kans om op hun eigen manier een bijdrage te leveren aan de maatschappij. Bijvoorbeeld door te kiezen voor duurzaam gecertificeerde producten, maar ook door invloed op politiek uit te oefenen via social media. Dit kan enorme gevolgen hebben, kijk bijvoorbeeld naar de politieke veranderingen in Tunesië, Egypte en Syrië tijdens de Arabische lente.

Was u verrast dat de Rijksuniversiteit Groningen u een eredoctoraat aanbiedt?

Absoluut. Het is een enorme eer om voor een eredoctoraat te zijn voorgedragen. Zeker door een universiteit als de RUG die een grote en belangrijke rol in mijn opleiding en ontwikkeling heeft gespeeld en waaraan ik zeer goede herinneringen heb overgehouden.

Had u daarvoor nog op de een of andere manier contacten met ‘Groningen’?

Ik heb nog steeds contact met vrienden uit mijn Groningse studententijd. Tijdens mijn verblijf in het buitenland bleef ik daarom constant op de hoogte van de groei en ontwikkeling van de RUG.

Op welke manier merkt u dat u bent gevormd door uw academische achtergrond en door de wetenschap?

Mijn opleiding aan de universiteit van Groningen heeft me een brede basis gegeven om complexe maatschappelijke problemen op een geïntegreerde manier te analyseren en praktische oplossingen te bedenken. Ik heb geleerd om het overzicht te behouden – en me niet te laten afleiden door kleine problemen zonder me af te vragen welke rol deze in het groter geheel spelen. Bovendien werd ik uitgedaagd om me continue te ontwikkelen en door te leren. Dit bleken belangrijke kwaliteiten voor de rest van mijn carrière en leven te zijn – en ik ben dankbaar dat ik deze in Groningen heb opgedaan.

Welke rol speelt ‘de wetenschap’ in uw leven en uw werk en wat verwacht u van haar in uw streven naar een duurzamere wereld?

De wetenschap is essentieel om milieuproblematiek aan te pakken. Academici maken de uitdagingen waar we vandaag de dag met zijn allen voor staan duidelijk, bieden nieuwe inzichten en zorgen dat we continue noodzakelijke kennis vergaren. Naar mijn mening brengen wetenschappers objectiviteit die duidelijk mist in verschillende politieke debatten.

Vindt u dat wetenschappelijk onderzoek meer aandacht en financiële ondersteuning verdient?

Absoluut. Nauwe samenwerking tussen academici en het bedrijfsleven is essentieel om oplossingen te bieden voor urgente vraagstukken. In Nederland werken de grote R&D-intensieve bedrijven samen en hebben onlangs de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap opgeroepen tot een “uitdagende gezamenlijke agenda waarin het wetenschaps- en innovatiebeleid aan elkaar gekoppeld worden”. Er moeten voorwaarden gecreëerd worden die bevorderen dat universiteiten meer interdisciplinair en met bedrijven samenwerken. Universiteiten en de financiering zijn op dit moment monodisciplinair georganiseerd. Dat model voldoet niet als je de maatschappelijke uitdagingen (bijvoorbeeld circulaire economie/langer gezond leven) succesvol wil aanpakken.

Moeten universiteiten meer in dienst staan van het bedrijfsleven en de economie?

Ik zou niet direct zeggen dat universiteiten in dienst van bedrijven moeten opereren, maar we moeten zorgen voor een nauwe samenwerking om de algemene effectiviteit te bevorderen. Daarbij is het niet enkel belangrijk dat we voldoende nieuwe kennis vergaren, maar ook te begrijpen hoe we deze goed kunnen gebruiken en lokaal kunnen toepassen. Een open systeem van kennisuitwisseling is daarvoor belangrijk – snelle en open informatieoverdracht kan innovatieve oplossingen op grote schaal bieden.

Is het voor u een verschil dat u levensmiddelen produceert en bijvoorbeeld geen auto’s of computers?

Deze sector is verbonden met de dagelijkse realiteit van iedereen. Iedere dag kiezen twee miljard mensen wereld-

>> *vervolg op pagina 6*

Paul G.J.M. Polman (Enschede, 1956) behaalde in 1977 in Groningen zijn kandidaats bedrijfseconomie, vervolgens een Master Economics aan de University of Cincinnati en een MBA Finance and International Marketing. Na 27 jaar Procter & Gamble werd hij in 2006 CFO en Head of the Americas bij Nestlé en begin 2009 CEO van Unilever. Zowel binnen Unilever als daarbuiten zet Polman zich in voor duurzame groeimodellen die rekening houden met mens en milieu. Hij heeft een leidende rol bij de Consumer Goods Forum en is onder meer lid van de European Resource Efficiency Taskforce, de International Raad van de New Climate Economyon en de Dutch Sustainable Growth Coalition. Hij ontving vele onderscheidingen voor zijn leiderschap.

FOTO > **ERIC BRINKHORST / HOLLANDSE HOOGTE**

>> vervolg pagina 5

wijd een Unilever product. In vrijwel iedere keuken of badkamer is wel één van onze merken te vinden. Unilever is daarmee in staat om de allerarmsten te bereiken en hun leven te verbeteren door bijvoorbeeld de verkoop van zeep – essentieel bij de verbetering van hygiëne en het bestrijden van levensbedreigende ziektes.

Ondanks het besef in de samenleving dat duurzaamheid cruciaal is voor de toekomst van de aarde en de mensen, speelt zij nog steeds een marginale rol en is de vooruitgang mondjesmaat. Hoe komt dat?

Het doet mij goed te zien dat de aandacht voor het effect van menselijk handelen op de aarde de afgelopen jaren is toegenomen. We kunnen de aarde simpelweg niet ongestraft exploiteren. Ik ben ervan overtuigd dat de kosten van niets doen veel groter zijn dan de kosten van het aanpakken van de vraagstukken waar we allemaal mee geconfronteerd worden. De problemen worden alleen maar groter, doordat ze elkaar versterken.

Als bedrijven slim, effectief en duurzaam werken, kunnen ze een grootschalige en duurzame impact hebben. Bedrijven maken op grote schaal gebruik van natuurlijke hulpbronnen en hebben via hun ketens veel invloed. Unilever opereert daarom sinds 2010 vanuit het Unilever Sustainable Living Plan, waarin we onszelf het doel hebben gesteld om in 2020 onze omzet te verdubbelen en tegelijk onze impact op milieu te halveren. We kijken daarbij naar de hele keten, naar alle producten en naar alle landen. Verder wil Unilever tegen 2020 meer dan één miljard mensen helpen om hun gewoonten op het gebied van hygiëne te verbeteren.

Ik wil wel opmerken dat, met veranderende mondiale machtsverhoudingen, het moeilijker wordt om overeenstemming te bereiken over het aanpakken van complexe problemen. We moeten daarom in partnerschap werken en duidelijk voor ogen hebben welk doel we op de lange termijn willen bereiken.

In de NRC zei u in december: 'Er is een gebrek aan bomen en aan leiders.' Welke leiders hebben we nodig?

We hebben leiders nodig die bereid zijn om verantwoordelijkheid te nemen en hun woorden met daden waar te maken – en daarbij hun oog houden op het gemeenschappelijk belang.

Afgelopen jaar had ik de eer om lid te zijn van een Panel van de Verenigde Naties en mee te denken over een nieuwe mondiale ontwikkelingsagenda voor na het jaar 2015, het jaar dat de Millenniumdoelen aflopen. Ik denk dat we trots mogen zijn op een aantal resultaten sinds 2000; elk jaar sterven er drie miljoen kinderen minder aan de gevolgen van armoede; er sterft een kwart minder mensen aan de gevolgen van malaria; en er gaan meer kinderen dan ooit naar school. Maar er is nog veel te doen: 1,3 miljard mensen leven nog in extreme armoede; een miljard gaat iedere avond met honger naar bed; en we moeten kansen bieden voor de 3.5 miljard extra mensen die in 2030 deel zullen uitmaken van het mondiale arbeidspotentieel.

Leiders hebben een maatschappelijke taak om deze uitdagingen aan te pakken en oplossingen op grote schaal te bieden. Niemand kan dit alleen. Unilever is daarom een partner in grote samenwerkingsverbanden als bijvoorbeeld de Tropical Forest Alliance waarbij we met 400 andere producenten van consumentengoederen en overheden als de VS, Nederland en Brazilië samenwerken om tropische ontbossing aan te pakken.

U heeft een katholieke achtergrond. Wat vindt u, tot slot, van paus Franciscus als leider?

De woorden en daden van paus Franciscus – en de manier waarop hij zijn dagelijks leven inricht – zijn inspirerend voor mij. Het is belangrijk dat leiders als de paus visie en kracht geven in de snel veranderende wereld waar we vandaag in leven.

Sterken stelt

Ertoe blijven doen

'Ik zag mijn moeder in het verzorgingstehuis vereenzamen. Is dat mijn voorland? Als ik zelf heel oud word, wil ik er nog iets toe doen.' Met deze woorden klopte Monique van der Linden vorig jaar aan bij de RUG.

Dat ze met haar vraag 'zomaar' bij de universiteit kon aankloppen, was omdat we iets te vieren hebben: de RUG is jarig, bestaat maar liefst 400 jaar. Als lezer van *Broerstraat 5* zal u dat vast niet zijn ontgaan. RUG For Infinity hebben we het genoemd, de naam voor het grootse feest dat op 15 mei begint en daarna nog vele weken zal doorgaan. Zie: rug400.nl.

Wat vieren we eigenlijk met dat feest? Vooral dat we trots zijn op wat de universiteit in al die eeuwen heeft gedaan en bereikt. Trots op de succesvolle koppeling van onderwijs en onderzoek. Op de geweldige bloei die we momenteel meemaken: overal in en om Groningen gonst het van de activiteiten, met 30.000 studenten, uitstekend onderzoek en een sterke groei van de internationalisering. Met het feest spreken we bovendien de hoop uit dat we de eeuwenoude traditie kunnen voortzetten – vandaar dat Infinity. Dat is niet vanzelfsprekend. In het verleden is het niet altijd even goed gegaan met de universiteit. Maar samen met de stad Groningen en de provincie heeft de RUG steeds de veerkracht getoond om op te leven en er weer iets moois van te maken.

Want zonder omgeving geen RUG. De universiteit is geen ivoren toren. Daarom vind ik dat lustrumproject '400 dagen voor 400 vragen' zo leuk, waarbij we zeggen: 'omgeving, stel ons vragen, dan gaan wij op zoek naar een antwoord.' Een van degenen die zich bij ons meldden, was Monique van der Linden, waarmee ik deze column begon. Ook Karin van der Schee had een vraag. Hun beider vragen werden gecombineerd tot een onderzoeksvraag: hoe houd je mensen actief, ook op latere leeftijd? En dat was de vraag die bij een openbare stemming over drie vragen met 50% van 8000 stemmen als beste werd uitgekozen. Een ideale onderzoeksvraag, op het snijpunt van wat het publiek belangrijk vindt en waarnaar de wetenschap nieuwsgierig is. Dat je elkaar daar vindt, dat is prachtig. Met een ander onderdeel van het lustrum, 'Gift for Infinity', gaan we proberen voldoende geld in te zamelen om een promovendus aan te stellen, die onder begeleiding van professor Ronald Stolk een zoektocht naar een antwoord kan beginnen. Zie: www.rugsteunt.nl.

Maar hoe nuttig en vanzelfsprekend die maatschappelijke inbreng ook is, als universiteit moeten we nooit onze eigen nieuwsgierigheid uit het oog verliezen. Het behoort tot de unieke taak van de universiteit om daar voldoende tijd voor te nemen, zonder het ongeduld van de samenleving voorop te stellen. In Groningen is dat al 400 jaar gelukt. En zolang dat zo blijft, zal de universiteit ertoe doen, ook als zij nog veel ouder wordt.

Opgetekend door Edzard Krol

Prof.dr. Elmer Sterken
rector magnificus

‘Job en ik dansten met onze vioolkisten op de Grote Markt’

Hanneke Sanders (68), scheikunde 1973, woont in het Zuid-Franse Roquevaire, op een steenworp afstand van de Middellandse Zee. Zij komt naar het Alumniweekend in Groningen om met Bragi muziek te maken tijdens het lustrum.

‘Kom bij Bragi spelen!’ zei een enthousiaste medestudente tijdens mijn groentijd. ‘Daar ben ik toch lang niet goed genoeg voor’, zei ik. ‘Joh’, zei het meisje, ‘je hoeft weinig te kunnen, volgens mijn broer nemen ze iedereen aan!’ Die broer, dat was Jan Willem Loot, de latere algemeen directeur van het Concertgebouworkest. Ik ben nog altijd blij dat het meisje me overhaalde, anders was mijn viool na mijn middelbare schoolperiode in zijn koffer beland en er nooit meer uitgekomen.

Winnie Sorgdrager speelde ook bij Bragi, net als Job Cohen. Ik heb nog schitterende foto’s waarop Job en ik op een podium op de Grote Markt met onze vioolkisten staan te dansen, in afwachting van de geboorte van prins Willem-Alexander, om dan met het hele Bragi-orkest het Wilhelmus te spelen in de Harmonie.

Scheikunde

Scheikunde wilde ik studeren, zo had ik vlak voor mijn eindexamen besloten. Niets vond ik spannender dan experimenteren in het laboratorium – de kleuren, de kristallen, de stank! – in de hoop moleculen te creëren die nog niet door de natuur waren uitgevonden.

Het pad na mijn studie was geplaveid. Ik zou scheikunde gaan doceren aan het Praedinius Gymnasium, waar ik ook zelf op school had gezeten. Maar ik wilde meer. Hoogleraar Matthijs Jansen kende een collega in Marseille, die me voor negen maanden een studiebeurs wilde verlenen. Ik sprak nauwelijks Frans. Dat leerde ik pas tijdens borrels op het laboratorium, als twee glaasjes wijn me net dat zetje gaven om me in het Frans verstaanbaar te durven maken.

Parelhoen

Ik raakte niet alleen verknocht aan het Zuid-Franse leven, maar ook aan Marcel. Hij, een Franse chemicus, had vlak daarvoor een jaar in Groningen op het laboratorium gewerkt. Eén van zijn Groningse vrienden gaf me cadeautjes voor hem mee. Acht maanden nadat ik met die cadeautjes bij Marcel op de stoep stond trouwden we.

Twintig jaar lang werkte ik aan het laboratorium in Marseille. Marcel en ik kregen twee dochters, maar scheidden in 2006. Twee jaar later hertrouwde ik met Pierre. Nog dagelijks houd ik me bezig met organische chemie: koken aan het aanrecht is als moleculen creëren aan de laboratoriumtafel. Vanmiddag serveerde ik nog heerlijke parelhoen met zuurkool – niet die Groningse zuurkoolstamppot met worst, maar zuurkool gedrenkt in witte wijn, met jeneverbessen. Weet je dat alle chemici die ik ken voortreffelijke koks zijn?

Ik speel nog wekelijks viool, in een amateur filharmonisch orkest in Marseille. Met stukken als Beethovens Vijfde Symfonie, Sibelius’ Finlandia en Dvoráks Slavische Dansen treden we op in dorpen in de omgeving. Om de vijf jaar ben ik in Groningen voor het lustrum van Bragi – ook straks weer, in juni, om het 400-jarig bestaan van de RUG te vieren. Met de oude garde, aangevuld met de huidige generatie musici, studeren we ’s morgens een stuk in dat we ’s avonds opvoeren. Ik kom vreselijk graag in Groningen, ben dol op de gastvrijheid en de knusse, kneuterige huisjes. Toch ben ik blij dat ik in 1973 niet voor die baan aan het Praedinius Gymnasium koos, maar nu hier met een glaasje wijn in de zon zit.

TEKST > **HINKE HAMER**

Vrolijk, kleurrijk en steeds talrijker

Al eeuwenlang wonen er studenten in Groningen. Het Groninger Museum maakte een fraaie tentoonstelling over hoe die studenten kleur gaven aan hun studietijd en daarmee ook het leven in de stad opfleurden.

Een ontbijtbordje van Vindicat. Roeiriemen van Aegir en Gyas. Maskeradekostuums uit de negentiende eeuw waarin studenten historische gebeurtenissen naspeelden. Bierglazen, wijnflessen. Geïllustreerde vriendenboekjes. Politieke posters, de meeste van de Groninger Studentenbond. Een portret van Epke Zonderland. De knijpkat en een afscheidsbrief van student medicijnen Reint Dijkstra die tijdens de Tweede Wereldoorlog in het gewapend verzet zat en in 1944 in Kamp Vught zou worden geëxecuteerd.

Dat en nog veel meer voorwerpen, afbeeldingen en geschriften kom je tegen in de expositie 'De student in Groningen 1614-2014' die ter ere van het lustrumfeest van de RUG te zien is in het Groninger Museum.

Al die eeuwen is het studenten niet alleen te doen geweest om het verwerven van kennis. Ze wilden ook maatschappelijke vaardigheden opdoen en 'pret maken', lol trappen, hun jeugd verlengen. Of, zoals conservator en RUG-alumnus Egge Knol het zegt: 'De universiteit wordt niet alleen voor de school bezocht, maar ook voor het leven'. De tentoonstelling die hij heeft ingericht is geheel gewijd aan die tweede aspiratie.

Domineesfabriek

De oudste stukken temidden van de talrijke uitingen van typische studentencultuur zijn een affiche waarop de oprichting van de universiteit werd aangekondigd en een dik boek waarin op 13 maart 1614 de eerste Groningse student werd genoteerd, een jongeman uit Duitsland. 'De Nederlandse Republiek was calvinistisch en dus ook de universiteiten. Calvinisten uit onder meer Ostfriesland en Bentheim kwamen om die reden hierheen om te studeren', licht Knol toe. In zijn optiek was de Groninger universiteit de eerste drie eeuwen vooral een 'domineesfabriek'. 'Natuurlijk speelde de hang naar geleerdheid ook een rol maar het hoofddoel van de universiteit in die dagen was het kweken van calvinistisch kader: predikanten, juristen en in mindere mate artsen.'

Tot in de late negentiende eeuw studeerden er op jaarbasis niet meer dan een paar honderd jonge mensen in Groningen. Pas na 1945 kwam de groei er in, met een explosieve stijging van het aantal studenten vanaf de jaren zeventig. Begin dit jaar stonden er zo'n 30.000 RUG-studenten en 27.000 hbo-ers ingeschreven. Samen vormen die inmiddels een kwart van het totale inwonertal.

Studentsoldaten

De tentoonstelling laat zien dat de aanwezigheid van studenten van meet af aan invloed heeft gehad op het stedelijke leefklimaat. In 1672 bijvoorbeeld vochten 150 studenten wekenlang succesvol mee tegen Bommen Berend. Het vaandel dat zij destijds bij zich droegen en de zilveren beloningspenning die ze van de universiteit ontvingen herinneren aan deze episode.

In 1831 trokken studenten opnieuw ten strijde. Nu tegen de Belgen die zich hadden afgescheiden van Nederland. Het leidde tot een ongekende vlaag van vaderlandsliefde. Willem I liet zijn zoon behalve soldaten ook vrijwilligers mobiliseren. 'Studenten uit alle universiteitssteden meldden zich massaal', vertelt conservator Knol bij een gevechtstenue dat door een Groningse studentsoldaat is gedragen.

Ook de Tweede Wereldoorlog krijgt aandacht. Nadat het Joden in 1941 werd verboden om lid te zijn van een niet commerciële vereniging besloten alle toen bestaande verenigingen zich op te heffen en viel het studentenleven stil. Tijdens de oorlog doken veel studenten onder. Enkele tientallen studenten kwamen om.

Mutsen

De tentoongestelde objecten komen gedeeltelijk uit de eigen voorwerpencollectie van het museum. Ander materiaal is uitgeleend door onder meer het Universiteitsmuseum, de Groninger Archieven en besturen en oud-leden van de diverse studentenverenigingen. Ook particuliere verzamelaars stelden attributen beschikbaar, onder wie conservator Egge Knol zelf, die in de jaren zeventig-tachtig biologie

… niet alleen voor de school maar ook voor het leven …

en pre- en protohistorie studeerde en naar eigen zeggen een heel leuke en leerzame tijd heeft beleefd bij Albertus Magnus. Zijn inzet voor allerlei commissies maakte hem tot erelid. Zo stelde hij onder meer een bundel studentenliederen samen die inmiddels zeven keer herdrukt is. Met deze en andere liedboeken uit eigen bezit vulde hij een hele vitrine.

De eerste vereniging met een eigen studentensociëteit, Vindicat atque polit, werd in 1815 opgericht. Lange tijd was vrijwel elke student hierbij aangesloten. Vanaf de de late negentiende eeuw kwamen nieuwe verenigingen op waaronder Albertus Magnus, Magna Pete en V.E.R.A. Regelmatig organiseerden de leden stoeten en optochten door de binnenstad, tot groot vermaak van andere burgers van de stad.

In deze tijd raakte ook de corpsmuts in gebruik, een fluwelen baret die een student na zijn ontgroening kreeg uitgereikt. De hoofddeksels werden gedragen bij feestelijke gelegenheden. Een veer, rozet of kleurband gaf aan bij welke faculteit je studeerde. In het museum is een mooie serie mutsen bijeengebracht.

Overlast

Dat studenten zich ook honderd jaar geleden weleens versliepen, daarvan getuigt het fenomeen studentoppasser. Zo'n oppasser – te zien op een cartoon – had ongeveer tien studenten onder zijn hoede, die hij 's morgens wekte en die door hem van eten en schone kleren werden voorzien. 'Je had ook studentenkoetsiers. En een speciale studentenfotograaf,' wijst Knol op een groepsfoto. 'Die werd besteld op elk moment dat de heren of dames studenten zich wilden laten vereeuwigen.'

Behalve vertier zoeken is sportbeoefening door de eeuwen heen een in het oog springende activiteit van studenten geweest. Aanvankelijk werd er vooral paardgereden en geschermd, later raakten onder meer voetbal, roeien en hockey in zwang. Naast een groeiend aantal sportclubs ontstonden in de afgelopen halve eeuw ook culturele verenigingen zoals een studentenkoor en een studentenorkest en (in 1994) zelfs een politieke partij: Student en stad.

Volgens Knol heeft de burgerij van Groningen altijd van de studenten genoten én last van hen gehad. 'Al die jonge enthousiaste mensen, die naast het vele studeren ook willen ontspannen en druk bezig zijn zichzelf, elkaar en het leven te ontdekken, maken de stad bruisend. Maar het brengt soms ook lawaai met zich mee.'

TEKST > **ANNEMARIE KOK**
FOTO > **SACHA DE BOER**

Vier eeuwen studeren in Stad

'De student in Groningen 1614–2014', **t/m 31 augustus** in het Groninger Museum.

Andere exposities

Ter gelegenheid van het RUG-lustrum zijn verder de exposities '400 jaar wetenschap' (in de Der Aa-kerk) en 'Kunst en wetenschap' (in het Universiteitsmuseum) georganiseerd.

Alumnus schrijft boek

Johan Brand de Boer (1957) / geschiedenis 1983; i.s.m. Wim Jonkman
Militair Gezag in Groningen
Stad en Provincie na de Bevrijding, april-oktober '45.
› www.vangorcum.nl › € 11,90.

Marieke Gombault (1965) internationale organisaties 1993
Maartje en Menno, De Meester van de Duistere Toren
Deel 2 eerste duurzame kinderboekenserie, ook rekening houdend met dyslexie.
› www.wolkenlezer.nl › € 12,50; e-book € 8,50

Pieter de Jonge (1975) / rechten 2006
Invordering van dwangsommen onder de Algemene wet bestuursrecht
Een must have voor praktijkjuristen.
› www.uitgeverij-lineke-eerdmans.nl › € 29,00

Wim Jurg (1953) / geschiedenis (1979)
De lange zevende eeuw – of hoe christendom en islam de macht verdeelden
Hoe het christelijke gemenebest rond de Middellandse Zee uiteenviel tussen 600 en 750.
› www.damon.nl › € 29,90

Paul Minkjan (1953) / Nederlands 1981
De huilende postbode. 14 maanden bij de post.
Het grootste postbedrijf van Nederland in 200 columns ontleed en gefileerd.
› shop.pr1ma.nl › € 12,90

Kirsten Otten (1978) / Nederlands 2006 en **Beno Hofman**
100 jaar thuis, Christelijke Woningstichting Patrimonium Groningen 1914-2014
Over het ontstaan van wijken, bouwplannen, bestuurders, architecten, bouwers én huurders.
› www.inboekvorm.nl › € 19,50

Jan Postema (1954) / geschiedenis 1981, promotie 1993
De vergruizing voorbij
Hoe we de essentie van projectmanagement de laatste decennia uit het oog verloren zijn.
› www.mijnmanagementboek.nl › € 23,00.

Siemon Reker (1950) / Nederlands 1983 en **Eline Brontsema** (1988) / wijsbegeerte 2010
Asjeblieft!
Voormalig streektaalfunctionaris en zijn opvolgster verzamelden Groninger tussenwerpsels.
› www.inboekvormuitgevers.nl › € 9,50

‘Jij moest maar eens naar huis gaan’

‘Toen ik decaan geneeskunde was, zat mijn kantoor recht boven die poort. Eronder was een slagboom. Het was 2002 of 2003, de eerste gesprekken begonnen over UMCG-vorming, de samenwerking tussen de medische faculteit en het toenmalige ziekenhuis AZG. Wij van de faculteit waren erg voor, het College van Bestuur onder leiding van Simon Kuipers was tegen.
Die dag vertrok ik met de rest van het bestuur welgemoed uit het gebouw.
De slagboom stond omhoog en wij liepen er druk keuvelend onderdoor. Net op dat moment komt hij naar beneden. Ik kreeg hem op mijn hoofd. Even voelen en weer verder.
Na een gesprek met zijn allen had ik nog een overleg alleen, met het College van Bestuur. Ik zei op alles nee. Zo niet, en zo niet en zo niet. Met als gunstig resultaat dat Simon Kuipers zei dat ik dan maar moest opschrijven hoe het moest. Dat is hoe ik het mij herinner. Of het helemaal klopt kun je je inderdaad afvragen. Want ik kwam terug op de faculteit en ik kon me helemaal niets meer herinneren. Niets vanaf het moment dat ik die stalen boom op mijn hoofd had gekregen. Mijn secretaresse zei: “Jij moest maar eens naar huis gaan.” Ik kwam thuis, zat aan tafel en las mijn vrouw en dochter een interessant stukje voor uit de krant. Tien minuten later las ik hetzelfde nog een keer voor. Toen was wel duidelijk dat er iets niet in orde was. Retrograde amnesie.
Naar de dokter ben ik niet geweest. Ben je gek. Ik was even een stukje kwijt, maar wist dat dat vanzelf zou overgaan. Bijna alles gaat vanzelf over.’

POORTGEBOUW VAN HET VOORMALIGE AZG AAN DE OOSTERSINGEL

Groningen. Universiteit. Maar ook talloze straten, huizen, bruggen, pleinen waar herinneringen liggen. Bekende oud-RUG-studenten vertellen over hun speciale plek.

Sibrand Poppema (64); voorzitter College van Bestuur RUG; tevens hoogleraar pathologie; eerder o.m. bestuurder UMCG en decaan geneeskunde-faculteit; studeerde geneeskunde aan de RUG van 1968 tot 1974 en promoveerde er in 1979.

> speciale plek: poortgebouw UMCG aan de Oostersingel/ oude ingang Academisch Ziekenhuis.

TEKST >
ELLIS ELLENBROEK
FOTO >
ELMER SPAARGAREN

Voor haar 400ste verjaardag gaat de RUG een wetenschappelijk onderzoek uitvoeren: een cadeau aan de toekomst – een Gift for Infinity. Welk onderzoek? Dat is bepaald door het publiek. In september 2013 kon men stemmen op drie onderzoeksvoorstellen. Verkozen is: 'Actief oud is goud'.

GRIP en GLANS

Europese voorbeeldregio

'Onze aandacht voor Actief Oud is Goud is zeer terecht', vindt lustrumcoördinator Els van den Berg. 'Helemaal in onze eigen regio, want Noord-Nederland is door de Europese Commissie aangewezen als Europese voorbeeldregio voor gezond oud worden. Internationaal valt het Groningse onderzoek naar ziekte en veroudering op, met onder andere LifeLines en het onderzoeksinstituut naar veroudering ERIBA. Niet eerder werd rond één thema zo veel noordelijke denk- en daadkracht gebundeld.'

Nederland vergrijst in hard tempo. Als gevolg van demografische ontwikkelingen en een verbeterde levensverwachting zal het percentage 65-plussers stijgen van 16% in 2012 naar 25% in 2040. Ofwel: van 2,7 miljoen naar 4,7 miljoen. Vanaf 2025 neemt ook de groep 80-plussers sterk toe. Ouder worden heeft zijn prettige en zijn vervelende kanten. Ouderen hebben vaak meer vrije tijd en minder verplichtingen. Maar met de ouderdom komen ook de beperkingen, de kwaaltjes, het moeten zoeken naar nieuwe zingeving, het verlies van mensen om je heen en van mobiliteit. En vaak ook de eenzaamheid. Eén op de drie 65-plussers, zo blijkt uit onderzoek, is eenzaam tot zeer eenzaam. Actief deel blijven nemen aan de maatschappij helpt om gelukkiger en gezonder te blijven. Maar hoe werkt dat eigenlijk? Waarom blijft de een wel actief en de ander niet? Kan (een betere inrichting van) vrijwilligerswerk een rol spelen? En hoe zorgen we er met zijn allen voor dat niemand 'verpietert' of 'erbuiten komt te staan'? Dat is wat de onderzoekers van 'Actief oud is goud' willen achterhalen.

Schijf-van-vijf

Nardi Steverink is een van de onderzoekers. Ze 'trekt' het RUG onderzoekscluster Aging well: social relations, self-regulation and well-being. In haar onderzoek richt ze zich op de sociale behoeften van ouderen en ontwikkelde samen met anderen de 'theorie van zelfmanagement van welbevinden'. De theorie bevat een soort schijf-van-vijf. Vijf aspecten op het fysieke en sociale vlak die belangrijk zijn voor een prettig leven. Ze verdienen allemaal aandacht: je sterke punten, je netwerk, affectie, gemak en gezondheid en (lichamelijke) activiteiten. 'Alle vijf zijn ze van belang voor iemands welbevinden en vaak hangen ze ook samen', vertelt Steverink. 'Neem de eenzaamheidsproblematiek: Eenzaamheid kan beginnen doordat iemand slecht ter been raakt. Hij komt minder buiten de deur, wordt somberder, raakt nog meer geïsoleerd en komt zo terecht in een neerwaartse spiraal.'

Gelukkiger

Andersom blijkt het ook te werken: actief mee blijven doen maakt gelukkiger. Steverink en collega's onderzoeken dit fenomeen wetenschappelijk, ook gebruik makend van gegevens uit LifeLines, het langlopende onderzoek naar gezondheid in Noord-Nederland. Maar bovendien vertaalden ze de theorie in praktische cursussen. Steverink: 'Met ons GRIP&GLANS Programma willen we ouderen helpen zelf de regie over hun leven en welbevinden te nemen. Het zijn tips en oefeningen om grip te blijven houden op en glans te geven aan het leven. Natuurlijk heb je eten nodig, drinken, een dak boven je hoofd, een goede gezondheid, dat soort dingen. Maar daarnaast zijn er sociale basis-behoeften. Affectie, aandacht, waardering. Het gevoel

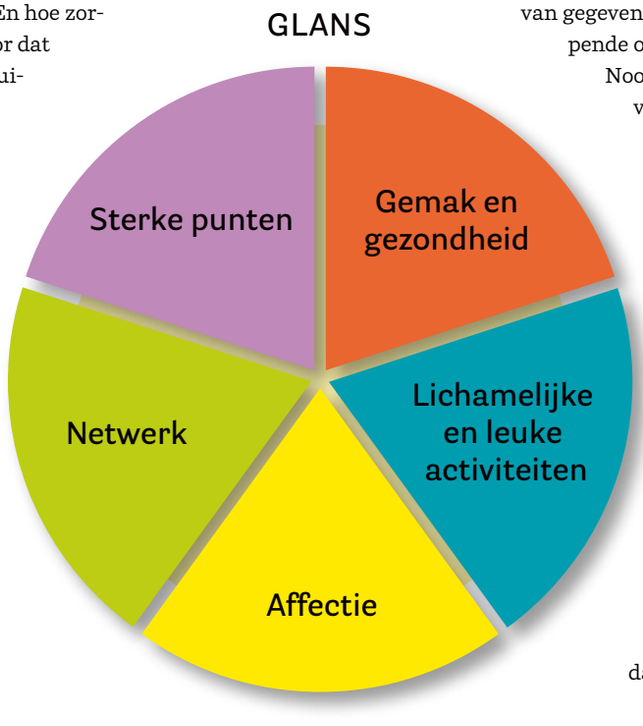

dat je ertoe doet. Met behulp van de schijf-van-vijf kun je zien waar je kwetsbaar bent. Heb je nog maar weinig contact met mensen? Dan is het misschien goed toch eens de stoute schoenen aan te trekken en die oude vriendin te bellen. Of als je bent gestopt met werken en het voelt of niemand jouw talenten nog ziet, je geen status meer hebt, denk ik dat je manieren moet zien te vinden om toch je talenten te benutten. Via vrijwilligerswerk bijvoorbeeld.'

GRIP& GLANS is inmiddels een aantal jaren actief en blijkt succesvol. Deelnemers houden, ook over een langere periode, meer de regie in eigen hand. Ze voelen zich bovendien gelukkiger en minder eenzaam. Met 'Actief oud is goud' hoopt Steverink het onderzoek te kunnen verdiepen en verbreden. 'Er liggen nog zo veel vragen. Hoe werkt het nou precies? Wát bepaalt dat het goed blijft gaan met iemand? Maar ook: Hoe kun je vrijwilligerswerk voor ouderen het beste inrichten? Het zou mooi zijn als we daar antwoorden op kunnen vinden.'

Skype

Voor het onderzoek 'Actief oud is goud' zoekt de universiteit steun bij alumni, medewerkers, studenten, Stadjers en alle anderen die de RUG een warm hart toedragen. Tijdens alle lustrumactiviteiten zal op de een of andere manier geld worden opgehaald voor het onderzoek. Ook is er in nauwe samenwerking met het Ubbo Emmius Fonds een crowdfunding gestart (www.rugsteunt.nl) en worden bedrijven, instellingen en fondsen benaderd voor deze Gift for Infinity. Lustrumcoördinator Els van den Berg: 'Als universiteit willen we heel graag laten zien dat we dus niet in die ivoren toren zitten, maar middenin de maatschappij staan. Vandaar dat we het publiek vroegen welk onderzoek zij belangrijk vinden en dat we nu zo veel mogelijk mensen erbij willen betrekken.'

Een van de activiteiten is Student en Oud = Goud, waarbij studenten van de studievereniging Commotie – van communicatiewetenschappen – in verzorgingstehuizen een interactieve workshop gaan geven. 'Het is een workshop over social media en wat je daar allemaal mee kunt doen. Het leuke is dat hier meerdere dingen bij elkaar komen. Studenten en ouderen leven vaak langs elkaar heen. Nu ontmoeten ze elkaar op een positieve manier. Daarnaast houdt het aanleren van nieuwe vaardigheden het brein fit. En, uiteraard, social media kunnen helpen tegen eenzaamheid. Zo krijgen de ouderen hele praktische tips over hoe ze via WhatsApp of Skype kunnen communiceren met een kleinkind in het buitenland.'

Ook de jonge generatie wordt betrokken. In de aanloop naar het lustrum gaven RUG-medewerkers en onderzoekers op meer dan honderd scholen in de regio een gastles. Van den Berg: 'Die les gaat over wetenschap in het algemeen en over onderzoek naar oud worden en wat dat betekent voor mens en maatschappij in het bijzonder. Als ze willen, kunnen scholieren ook helpen geld in te zamelen.'

Evenement 23 mei

Van den Berg: 'Op vrijdag 23 mei houden we een echt groots Gift for Infinity-evenement. Ook de scholen komen dan terug voor een afsluitend college. Maar iedereéén die iets heeft met Actief oud is goud moet die dag naar het Academieplein, de Broerstraat, komen. Scholieren, ouderen, alumni, medewerkers, studenten, Stadjers, iedereen. Er zijn tot 's avonds laat lezingen, optredens, een wetenschapsmarkt, een massale live-versie van het tv-programma 'Nederland in beweging', je kunt er in een speciaal pak ervaren hoe het voelt om oud te zijn en er is een ouderenpanel 'oma/opa weet raad'. Ter afsluiting kan men genieten van een 3D-projectiespektakel door het Noord Nederlands Orkest, Club Guy & Roni, vj-collectief WERC en Jan Klug. Zie ook op www.rug400.nl/programma. Bent u de 23ste verhinderd, dan kunt u natuurlijk ook meedoen via de crowdfunding website van de universiteit www.rugsteunt.nl.'

Lustrumcoördinator Els van den Berg

lijke benadering, maar in de praktijk ziet men doorgaans waar men in gelooft.' LUKAS VOS, MEDISCHE WETENSCHAPPEN, 20 JANUARI 2014.

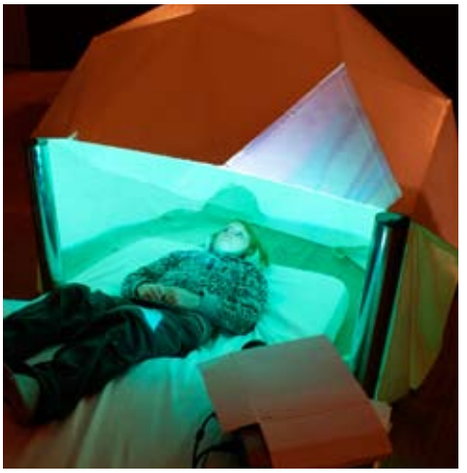

De Nacht van Kunst & Wetenschap

Wegens succes geprolongeerd! Al sinds vorige lustrum is de Nacht van Kunst & Wetenschap een groot succes. Op zaterdag 24 mei is Groningen opnieuw een avond en nacht de bruisende hoofdstad van kunst en wetenschap. Met alles wat je kunt verzinnen over kunst, wetenschap en muziek, in verrassende combinaties en verspreid over zestien bijzondere locaties in de binnenstad, zowel buiten op straat, op pleintjes en langs de terrassen als binnen in de musea, de bibliotheek en de universiteitsgebouwen. Het programma is nog niet rond, maar het belooft weer spectaculair te worden met ruim 200 acts en veel muziek op het hoofdpodium op de Vismarkt. De Nacht van Kunst & Wetenschap wordt georganiseerd door de partners van het Akkoord van Groningen (RUG, Hanzehogeschool, UMCG en de gemeente), i.s.m. met de Openbare Bibliotheek, het Groninger Museum, Science LinX en het Groninger Forum. Volg De Nacht op Facebook en Twitter of kijk zo nu en dan op www.denachtvankunstenwetenschap.nl.

Zoek mede-alumni op rug400.nl

Al aangemeld op rug400.nl? Onder de knop 'Alumni', in de menubalk, op de lustrumsite www.rug400.nl vindt u een speciaal ingerichte 'alumni-omgeving'. Maak hier een account aan en waan u alvast terug! Vind studiegenoten, deel foto's en anekdotes, of boek een hotelkamer in het Hampshire Hotel of via het congresbureau of vindt tijdens de lustrumfestiviteiten onderdak bij een mede-alumnus of in een studentenhuis. U kunt natuurlijk ook zelf een slaapplaats aanbieden, als u in of dichtbij Groningen woont.

Spotdicht lustrum 1814

Luut Edel, alumnus sociologie 1971 uit Roden, attendeerde ons op zijn voormalige dorpsgenoot Berend Kymmell (1798-1863), die ter gelegenheid van de plechtige optocht van professoren in 1814 bij het 200-jarig bestaan van de RUG een spotgedicht schreef. Kymmells dissertatie, promotiebul en spotgedicht zijn bewaard gebleven bij het Drents Archief te Assen. Van de in totaal 24 coupletten willen we u de eerste twee niet onthouden (meer op www.rug.nl/alumni/verhaal):

Daar komt een vollen wagen aan
Met 4 paar ezels voorgespannen
Dijken van Hommes gaan vooraan
Pedels van zulken achtbaren mannen
Zij schreeuwen steeds zodat elk 't hoor
Ei vrienden laat den wagen door

Op d' eersten bank, ziet men een vent
dien andren als hun baas begroeten
T is Muntingh dien een ieder kent
Aan lip karbonkel neus en sproeten
Als rector maakt hij goeden buit
Maar thans verkoopt hij zijn winkel uit

‘Ze hopen bij mij op een frisse blik’

Dat de RUG verjaart is van 15 mei t/m 15 juni overal in Stad te zien. Op grote borden staan foto’s die het DNA van Groningen als universiteitsstad verbeelden. Ze zijn van de hand van fotografe Sacha de Boer, de voormalige nieuwslezeres.

FOTO SACHA DE BOER

FOTO GEMMA VAN DER HOLST

‘Ik ben gevraagd omdat ik een buitenstaander ben,’ vertelt Sacha de Boer met haar telefoon op handsfree terwijl ze met haar auto Groningen uitrijdt. ‘Ze hopen bij mij op een frisse blik. Die heb ik natuurlijk ook wel, als journalist ben ik gewend om alles met een afstand te bekijken. Maar of ik dingen nu echt anders zie dan iemand die uit Groningen komt? Dat weet ik niet. Iedere fotograaf is anders, dus kun je niet zomaar zeggen waar verschillen in werk vandaan komen.’

Het studentenleven aan de RUG heeft best veel weg van dat van de UvA, waar De Boer communicatiewetenschappen studeerde. ‘De oude gebouwen in de binnenstad, de gezellige sfeer met restaurantjes en kroegen. Ze zijn alleen wel veel langer open hier. Ik ben gisteravond nog op de Grote Markt geweest, met oud-collega’s van de NOS die lesgeven bij journalistiek. Dan wordt het gauw laat.’

De Boer was in Groningen om een foto te maken voor de poster van de lustrumfilm. Tien van de foto’s uit haar opdracht zullen zulke specifieke lustrumactiviteiten vastleggen: eerder schoot ze al foto’s voor de poster van de speciale voorstelling van het Noord Nederlands Toneel. Deze foto’s komen op grote affischeborden van drie bij drie meter en worden op relevante plekken in de stad neergezet.

De rest van de foto’s komt op spandoeken van zes bij één meter. De Boer: ‘Die foto’s moesten documentair zijn, hoorde ik toen ik de opdracht aannam. Daar was ik blij mee, ik hóúd van documentair. Beelden kunnen héél veel vertellen.’

‘Van het uitgerekte formaat hoorde ik pas later, en dat stelt me wel voor een uitdaging. Op zes bij één kun je eigenlijk geen documentaire foto maken. Bovendien hangen de foto’s in een winkelstraat; mensen zien ze dus in het voorbijgaan, en ze hangen boven hun hoofden. ‘Intieme beelden, waarbij het lijkt alsof je mensen in de ogen kijkt, zijn daarom niet mogelijk. En: ‘Bijna geen enkele camera maakt foto’s in die verhoudingen. Ik moet dus één van mijn fotografieprincipes, “geen Photoshop” overboord zetten, ik moet verschillende foto’s aan elkaar plakken. Stel dat ik windmolens in een landschap wil vastleggen op dit formaat, dan kan dat alleen als je ze heel erg in de verte ziet. Ik moet ze dus dichter bij elkaar zetten óf beelden aan elkaar koppelen. Die beperkingen, dat klinkt vervelend, maar eigenlijk vind ik het leuk, het dwingt me tot een nieuwe manier van kijken.’

FOTO ALDO ALLESSIE

‘Om de link met Groningen te leggen is een puzzel. Natuurlijk is het een mooie stad, maar ik wil geen VVV-folder te maken. Ik moet bovendien de lustrumthema’s in mijn foto’s zien te verwerken: healthy ageing, energy en sustainable society. Dat zijn interessante begrippen, maar je moet uitkijken dat je geen rebus maakt, niet maar gewoon wat plaatjes achter elkaar zet; dat bijvoorbeeld een appel, een oude vrouw en de Martinitoren samen staan voor healthy ageing in Groningen. Kortom, ik vind het best pittig.’

TEKST > **FRANKA HUMMELS**

for infinity 400

Terug naar de RUG

Alumniweekend 13 t/m 15 juni 2014

De RUG nodigt alle oud-studenten uit terug naar Groningen te komen voor een 'trip down memory lane'. Wat zou het fantastisch zijn om elkaar tijdens het lustrum in het Alumniweekend van 13 t/m 15 juni 2014 weer te ontmoeten!

DONDERDAG 15 MEI 2014

Openingsceremonie For Infinity
Aftrap van de festiviteiten met o.a opening foto-expositie Sacha de Boer & Serenade. De Serenade is een onderdeel van **Maskerade – Move it!**, een kunstproject van studenten en Stadjers, dat daarna bij De Nacht van Kunst & Wetenschap, het Slotfeest en de onthulling Imagine for Infinity terugkeert.

Andere lustrum-activiteiten 15 mei t/m 15 juni 2014 www.rug400.nl

VRIJDAG 13 JUNI 2014

Terug naar uw studentenvereniging
Een gezellige avond bij uw oude vereniging
- Vanaf 21.00 uur
- Vrije toegang

ZATERDAG 14 JUNI 2014

Ontvangst en lunch
Muzikale opening op het Academieplein (Broerstraat) en lunch in de straten van Groningen
- 10.00 – 14.00 uur
- Kaarten voor de lunch zijn los verkrijgbaar of als onderdeel van passe-partouts

Populaire Facultaire Colleges
Terug in de collegebanken van uw faculteit
- 13.30 – 14.45 uur
- Vrije toegang, inloop vrij

Roeievenement
Bommen Bootrace Roeiwedstrijd tussen teams uit Oxford, Cambridge, Groningen, Münster en meer in de grachten van Groningen www.bommenbootrace.nl
- 15.00 - 17.00 uur
- Vrije toegang

Borrel op de Grote Markt
Met collegevoorzitter Sibrand Poppema brengen we een toost uit op 400 jaar universiteit in Groningen
- 17.15 – 17.45 uur
- Zie pagina 27

Gift for Infinity-diner
Benefietdiner in de Martinikerk om het Gift for Infinity-onderzoek mogelijk te maken
- 18.00 uur
- Deelname aan het diner is mogelijk door het 'kopen' van een tafel voor 8 personen

Gift for Infinity-daghappen
Daghappen in de eetcafés voor de Gift for Infinity, het goede doel van de RUG400-viering
- Vanaf 18.00 uur

Parade van de Maskerade Move it!
Aankomst optocht door centrum Groningen bij Grote Markt. Een kunstproject van studenten en Stadjers
- 20.30 uur
- Vrije toegang

For Infinity Slotfeest
Knallend einde van de feestmaand op Grote Markt, Vismarkt en Waagplein
- 20.30 – 01.00 uur
- Vrije toegang

ZONDAG 15 JUNI 2014

Terug naar sport- of cultuurvereniging
Weer een balletje trappen of weer even op de planken staan?
- 11.00 – 15.00 uur
- Vrije toegang, inloop vrij

Aletta de Musical door GOOV Muziektheater
Voorstelling over leven en werk van Aletta Jacobs
- Matinee om 14.00 uur
- Kaarten voor de musical zijn verkrijgbaar als onderdeel van passe-partouts en eventueel ook los verkrijgbaar

Met dank aan onze lustrumsponsoren: FREIA

EXPOSITIES

For Infinity Exposities
Drie tentoonstellingen: in de Der Aa-Kerk over 400 jaar wetenschap, in het Universiteitsmuseum over kunst binnen de RUG en in het Groninger Museum over 400 jaar Groninger studentenleven.

- Woensdag 9 april t/m zondag 15 juni
- Kaarten voor de tentoonstellingen in Der Aa-kerk en het Universiteitsmuseum zijn los verkrijgbaar of als onderdeel van passe-partouts. Kaarten voor de expositie in het Groninger Museum zijn ter plekke verkrijgbaar.

Foto-expositie Sacha de Boer
Expositie in de openbare ruimte in het centrum van Groningen

- Donderdag 15 mei t/m zondag 15 juni
- Vrije toegang

ONLINE ALUMNI-OMGEVING

Al aangemeld op **rug400.nl**? Onder de knop 'Alumni' in de menubalk vindt u een speciaal ingerichte alumni-omgeving. Maak hier een account aan en waan u alvast terug! Vind studiegenoten, deel foto's en anekdotes, of boek een kamer of slaapplaats in het Hampshire Hotel of via het Congresbureau, bij een mede-alumnus of in een studentenhuis.

GIFT FOR INFINITY

Tijdens de gehele RUG400-maand staat de Gift for Infinity centraal: een door het publiek gekozen wetenschappelijk onderzoek – hét cadeau voor de toekomst. Het team van prof.dr. Ronald Stolk wil onder het motto 'Actief oud is goud' onderzoeken waarom de een wel en de ander niet actief blijft meedoen in de maatschappij. En hoe (een betere inrichting van) vrijwilligerswerk daar een rol in kan spelen.

Ook u en uw oud-studiegenoten kunnen bijdragen aan de Gift for Infinity. Hoe? Onder andere door deel te nemen aan het **Gift for Infinity-diner** of een **Gift for Infinity-daghap** te bestellen bij een van de deelnemende eetcafés.
Meer informatie op www.rug400.nl/giftforinfinity

KAART-VERKOOP

- Ontvangst & lunch, € 7,50
- Passe-partouts:
  - Ontvangst & lunch + tentoonstellingen in Der Aa-kerk en Universiteitsmuseum, € 10,–
  - Ontvangst & lunch + Aletta de Musical, € 27,50
  - Ontvangst & lunch + Aletta de Musical + tentoonstelling in Der Aa-kerk en Universiteitsmuseum, € 30,–

Kaarten zijn te koop via
www.rug400.nl

Voor kaarten en meer informatie:
www.rug400.nl
Facebook en Twitter
rug400

MASKERADE 1814

MASKERADE 2014

Maskerade

van studenten en Stadjers

Studenten en 'normale' Groningers, ze zoeken elkaar meestal niet op. Vaak leven ze langs elkaar heen, soms botsen ze, vanwege uiteenlopende levenspatronen. Maar nu een oude traditie in ere wordt hersteld, trekken ze samen op. Letterlijk: Onder leiding van kunstenaars werken ze in zeven wijkgroepen hard aan de maskerade *Move-It!*.

Hans Leip woont in de Groninger Rivierenbuurt, de wijk tussen het hoofdstation en openluchtbad de Papiermolen. Hij woont er al 32 jaar, samen met een heleboel studenten, met wie hij weinig te maken heeft in zijn dagelijks leven. Voor iemand als Lennart de Vries, pas afgestudeerd in de communicatiewetenschappen, is Groningen een tijdelijke verblijfplaats. Hij is op zoek naar werk en verwacht dat in de Randstad te vinden.

Sinds februari werken Leip en De Vries nauw samen. In een team, bestaande uit veertig Rivierenbuurtbewoners en studenten van de studenten-, roei- en studieverenigingen Navigators, GYAS en Commotie. Samen bouwen ze aan de maskerade *Move It!*: een optocht van honderden Groningers door de stad op zaterdagavond 14 juni, ter ere van het lustrum van de universiteit.

Dit jaar is het precies honderd jaar geleden dat er voor het laatst zo'n maskerade in Groningen georganiseerd werd. Tot en met 1914 trok er bij ieder lustrum van de universiteit een optocht van verklede studenten door de stad, die historische figuren en verhalen uitbeeldden. De universiteit besloot de traditie nieuw leven in te blazen. Maar anders dan toen wordt het niet alleen een feest van studenten; want met de maskerade wil de universiteit student en Stadjer nader tot elkaar brengen.

Beste ideeën

Elk van de zeven wijkteams die een deel van de optocht organiseren koos een eigen thema. Voor team-Rivierenbuurt werd dat 'duurzaam samenleven' ofwel 'sustainable society', een van de speerpunten van de RUG. Kunstenares Gea Smidt, die de artistieke leiding heeft over dit project: 'We willen laten zien dat iedereen iets kan betekenen voor zijn buurt en de vraag oproepen: "wat is jouw bijdrage?"'

De studenten meldden zich in groten getale aan, maar het bleek minder makkelijk om buurtbewoners te mobiliseren. Leip en Smidt proberen op informatieavonden in de wijk bewoners enthousiast te krijgen mee te doen. Leip: 'Er is niet zo'n grote saamhorigheid in onze wijk. We hebben sinds kort een buurtcentrum, maar dat moet zijn functie nog bewijzen. Daar komt bij dat mensen tegenwoordig op zichzelf zijn, we leven in het selfie-tijdperk.'

Hoe mooi de optocht ook wordt, toch is het mooiste van hun project, daar zijn Leip, De Vries en Smidt het over eens, dat ze het gezamenlijk tot stand brengen. De Vries: 'Ik heb erop gehamerd dat iedereen bleef meedenken. Juist door discussie zijn we tot de beste ideeën gekomen.' Smidt: 'De christelijke studenten van de Navigators brengen maatschappelijke bevlogenheid in de groep, de communicatiewetenschappers van Commotie zorgen ervoor dat het project bekendheid krijgt en de roeiers van GYAS zorgen voor contact met de wijk. Iedereen draagt bij. Dat is iets heel rijks.'

Er zullen 180 mensen meelopen in de stoet van het team, en iedereen is gehuld in groen – de kleur van duurzaamheid, maar ook van de verenigingslogo's. Samen beelden ze dingen uit die horen bij het thema 'wonen'. Wat er precies te zien is wordt de komende maanden beetje bij beetje onthuld op Facebook. Vroeger lieten studenten zich in de periode voor de maskerade alvast gekostumeerd op feesten zien. Ook dat tipje van de sluier oplichten is onderdeel van de traditie.

TEKST > **DORIEN VRIELING**

AFBEELDING LINKSBOVEN > **UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK RUG**

Meer informatie op Facebook en www.rug400.nl

Tien eredoctoraten

De RUG reikt op vrijdag 13 juni 2014 ter gelegenheid van haar vierhonderdjarig bestaan tien eredoctoraten uit. Daartoe hebben de negen faculteiten van de jubilerende universiteit ieder een eredoctor voorgedragen vanwege hun uitzonderlijke betekenis voor het betreffende vakgebied. Daarnaast krijgt Unilever-topman Paul Polman een maatschappelijk eredoctoraat, zoals te lezen staat in het openingsartikel van deze lustrumeditie van *Broerstraat 5*.

De eredoctoraten gaan naar: prof. José Casanova (Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap); prof. Ronald M. Evans (Medische Wetenschappen); prof. Andreas Faludi (Ruimtelijke Wetenschappen); prof. Sir Francis Jacobs QC KCMG (Rechtsgeleerdheid); prof. Renata Kallosh (Wiskunde en Natuurwetenschappen); prof. Christine M. Korsgaard (Wijsbegeerte); prof. Dani Rodrik (Economie en Bedrijfskunde); prof. Michael Schudson (Letteren); prof. Robert E. Slavin (Gedrags- en Maatschappijwetenschappen).

Interviews met de tien eredoctoraten van ca. twintig minuten en een verkorte versie van drie minuten zijn vanaf het moment van de uitreikingsplechtigheid op 13 juni te bekijken op www.rug400.nl/nl/eredoctoraten.

Magazine *For Infinity*

Hoe ziet het DNA van de 400-jarige RUG eruit? Heeft de jubilaris in de loop der eeuwen een eigen identiteit gekregen? Dit is een van de vragen die worden beantwoord in het Magazine 4∞ (For Infinity), dat tijdens het lustrum verschijnt. Het magazine geeft een veelkleurig beeld van de universiteit, met interviews, reportages, columns en persoonlijke verhalen. Het laat zien hoe toponderzoekers van nu op de schouders staan van illustere voorgangers, maar geeft ook een blik op de toekomst. Waar staat de RUG in 2024? Is het Engels dan de voertaal en wie is dan onze tweede Nobelprijswinnaar?

Het Magazine 4∞ (62 pag.) verschijnt in een Nederlandse en Engelse editie en kost € 2,50, waarvan 50 cent voor de Gift for Infinity, excl. verzendkosten. Te koop op lustrumlocaties of te bestellen via www.rug.nl/winkel.

lang geleden gepasseerd; inmiddels is het omgeslagen naar een remmende voorsprong.' JAN MIEL, WISKUNDE EN NATUURWETENSCHAPPEN, 14 FEBRUARI 2014.

Vierhonderd jaar academisch leven in Groningen wordt geboekstaafd door hoogleraar geschiedenis Klaas van Berkel. In september verschijnt het eerste deel, dat loopt tot 1876, het jaar dat de Wet op het Hoger Onderwijs werd ingevoerd, mede dankzij RUG-alumnus Samuel van Houten. Met *Broerstraat 5* bespreekt Van Berkel hém en drie andere illustere alumni.

Illuster en eigenzinnig

Vier Groningse alumni

Bij het beschrijven van universiteitsgeschiedenis werd tot voor kort nooit gekeken naar individuele studenten, vertelt hoogleraar geschiedenis Klaas Van Berkel. Dat komt omdat het tot in de negentiende eeuw gebruikelijk was dat studenten colleges volgden bij allerlei verschillende universiteiten. Ze waren dus nooit alumnus van één universiteit, en bij het beschrijven van de universiteit als instituut kwamen ze daarom niet van pas. Er werd gekeken naar mensen die langer bleven, naar hoogleraren en rectoren.

En áls het onderzoeksvizier al op studenten was gericht, dan ging het om studenten die officieel waren ingeschreven. Maar in de achttiende eeuw was er naast het officiële lesrooster nog een heel uitgebreid aanbod van privélessen van hoogleraren, waaraan allerlei mensen uit Stad en Ommeland deelnamen. Zo wees iemand Van Berkel op een voorheen onbekende alumnus, Klaas Willem Kiers uit Zuidbroek, die zich later opwerkte tot de wiskundeleraar van stadhouder Willem V en een groot landhuis aan de Amstel bezat. 'Als je naar de studentenlijsten had gekeken, was je hem nooit tegengekomen. Maar kijken wat er buíten het formele gebeurt is heel belangrijk. Zo vielen de officiële studentenaantallen in de achttiende eeuw erg tegen. Je vraagt je dan af: waarom maakte niemand zich zorgen? Nou, omdat er dus wel voldoende studenten waren, alleen niet allemaal ingeschreven.'

De laatste jaren is er een kentering in gekomen en gaan onderzoekers zich afvragen: "Wie was eigenlijk de eerste student van de UvA? En wie de eerste van de RUG?"

Bernhardus Sütholt, de eerste student

(filosofie en rechten, 1615- 1619)

De eerste student die zich bij rector Ubbo Emmius inschreef was Bernhardus Sütholt uit Westfalen. Na drie jaar zocht hij zijn heil elders. Hij bleef wel in het academische leven en werkte aan verschillende universiteiten. Wat erg opvalt aan zijn loopbaan, is dat hij zich als protestant tot het katholicisme bekeerde. Die ongebruikelijke stap zou de overtuigde calvinist Ubbo Emmius een doorn in het oog geweest zijn, maar hij was op dat moment al overleden.

Van Berkel:'Wie de eerste student is, is ook eigenlijk maar arbitrair. Als deze Sütholt zich die ochtend dat de inschrijvingen begonnen had verslapen, was hij misschien de vijfentwintigste op de lijst geweest, niet de eerste. Maar dit voorbeeld laat mooi zien dat er aan iedereen een verhaal kleeft.'

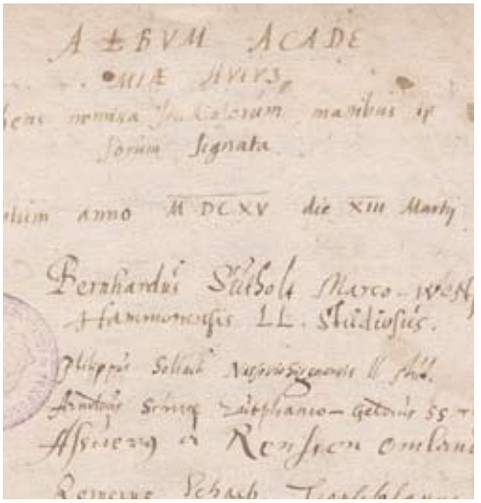

Albert Schultens, grondlegger van de vergelijkende taalwetenschap

(theologie en taalkunde, rond 1706)

Als we nu het Hebreeuws eens met het Arabisch vergelijken, dan leren we nog veel meer over beide talen. Deze simpele gedachte van Albert Schultens was volstrekt nieuw aan het begin van de achttiende eeuw. En ook erg controversieel: hoe durfde hij te suggereren dat de taal van De Schrift vergelijkbaar was met de nomadentaal Arabisch? Theologen stonden op hun achterste benen. Inmiddels is wat Schultens voorstond natuurlijk gemeengoed.

Van Berkel: 'Na zijn promoveren werd Schultens hoogleraar in Leiden, daarom wordt hij vaak met die universiteit geassocieerd. Maar het was in Groningen dat hij zijn bijzondere ideeën opdeed. Dat deed hij trouwens waarschijnlijk in het randprogramma in de stad, want de hoogleraren waren over het algemeen juist vrij conservatief. Nog een voorbeeld waarom je voor de beschrijving van de geschiedenis van de universiteit ook naar die van de stad moet kijken.'

Jan Arnold Engelhard jr., Groninger humanistisch advocaat

(rechten, achttiende eeuw)

Zijn vader was een prominente hoogleraar, maar als student was Jan Arnold Engelhard betrekkelijk gewoontjes. Hij volgde colleges bij de beroemde Duitse jurist Frederik Adolf Van der Marck. Deze wilde graag dat op de universiteit ook het Nederlandse recht onderwezen werd. Tot die tijd leerden juristen dat in de praktijk en moesten ze zich tijdens hun studie op het Romeinse recht richten. Rechters grepen daar vaak nog op terug als ze er met het Nederlandse recht niet uitkwamen. Dat vond Van der Marck willekeurig, hij wilde liever dat juristen zochten naar een soort fundamentele ethiek, natuurrecht.

Als jonge advocaat paste Engelhard die praktische lessen toe. Hij hield in 1762 op een vergadering van een geleerd genootschap een betoog tegen de tortuur, die in Groningen in veel gevallen nog gebruikt werd voor waarheidsvinding. Engelhard vond dat je door verdachten op de pijnbank te leggen, al straf gaf voordat er een veroordeling had plaatsgevonden. Zijn betoog viel niet in goede aarde. Want hoe kon er een goede veroordeling plaatsvinden als de waarheid niet boven tafel kwam?

Van Berkel: 'Ik vind dit wel een alumnus waar we trots op mogen zijn. Hij was een originele denker, die de moed had zijn nek uit te steken. Het is een mooi voorbeeld van hoe iemand dat wat hij op de universiteit heeft geleerd, maatschappelijk vertaalt.'

ACADEMIEPOORT 1614

Samuel van Houten, liberaal politicus

(rechten en economie, 1854 – 1859)

Samuel van Houten is de enige in dit lijstje wiens naam straatnaambordjes siert. De liberale jurist en politicus kreeg natuurlijk bekendheid door het beroemde 'kinderwetje van Van Houten' uit 1874, dat kinderarbeid moest beperken. Maar ook voor de RUG heeft Van Houten een zeer bepalende rol gespeeld. Rond 1870 was de universiteit op sterven na dood: er waren veel te weinig studenten. In de discussie rondom de invoering van een nieuwe wet op het Hoger Onderwijs gingen veel mensen ervan uit dat er in het kleine Nederland maar ruimte was voor twee echte universiteiten. Omdat het in Groningen niet goed ging, lag het voor de hand om die instelling te laten sneuvelen.

Van Houten, die in 1859 magna cum laude gepromoveerd was op een proefschrift over de theorie van de economie, zat op dat moment in de Tweede Kamer en was één van de leiders van de liberale fractie. Hij was een loyale alumnus, die vond dat hij voor een belangrijk deel in Groningen gevormd was. Hij pleitte vol inzet voor het behoud van de Groningse universiteit als rijksinstelling. En met succes. In de nieuwe wet op het Hoger Onderwijs in 1876 kreeg de Rijksuniversiteit Groningen een volwaardige plaats, met bijbehorende middelen.

Van Berkel: 'Met zijn optreden heeft Van Houten de universiteit echt van de ondergang gered. Eigenlijk gek dat we hem in Groningen zo weinig eren. We hebben natuurlijk een standbeeld van Aletta Jacobs bij de Harmonie, terecht ook wel, maar voor de universiteit heeft ze weinig betekend. Misschien wordt het ook tijd voor een standbeeld van Samuel van Houten.'

Het eerste deel van het boek *'Universiteit van het Noorden, vier eeuwen academisch leven in Groningen'* van Klaas van Berkel verschijnt in september bij uitgeverij Verloren en gaat ca. € 40,00 kosten. In het julinummer meer over mogelijkheid tot voorintekening.

TEKST > **FRANKA HUMMELS**

ILLUSTRATIES > **COLLECTIE UNIVERSITEITS-MUSEUM EN UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK**

for infinity 400

Lustrumcryptogram

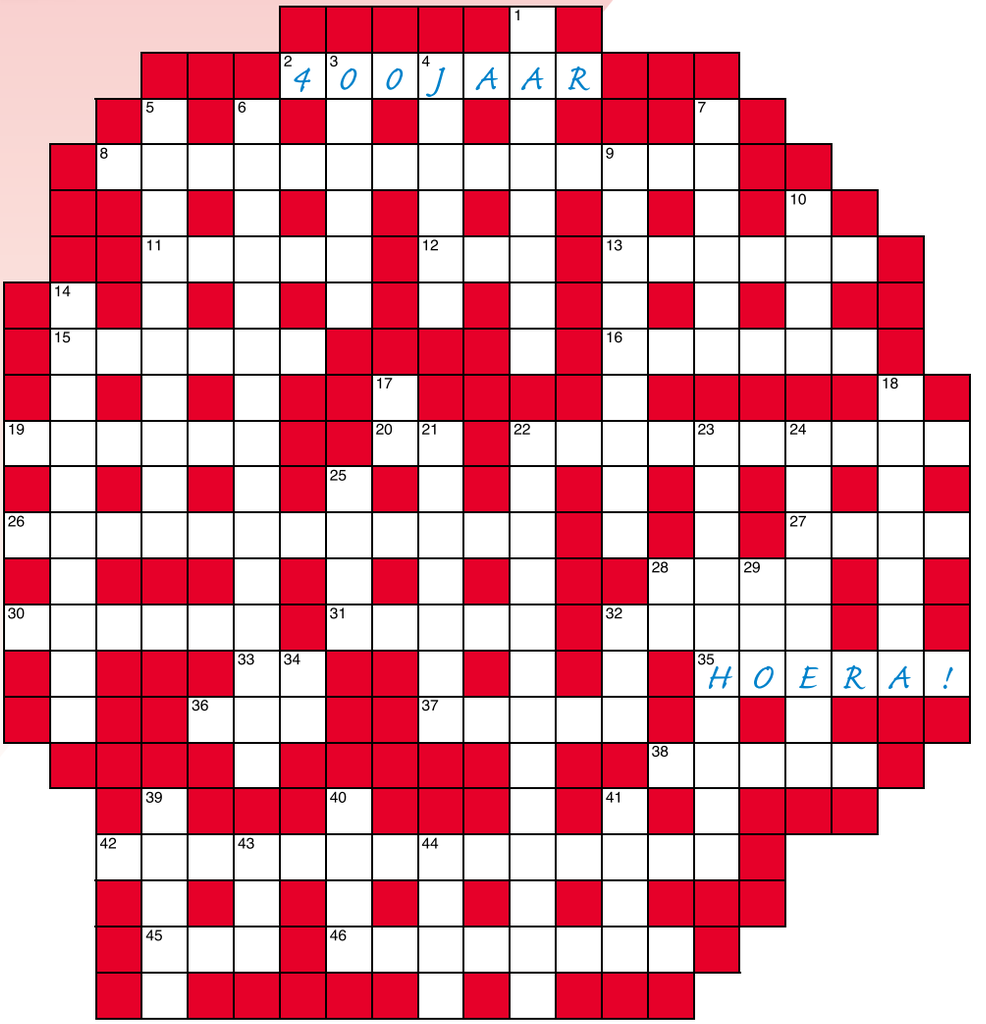

Omschrijvingen

Horizontaal

8 Het geestelijk probleem van een Nobelprijswinnaar (14)
11 Hemels café (5)
12 __ Feringa, voor een betere chemie (3)
13 Hij was de eerste (6)
15 Groente erbij voor een uitstekend resultaat (3+3)
16 Getrapt gekozen bestuur (6)
19 In die functie heeft men tien man onder zich (6)
20 Informatiecentrum (2)
22 Tussen 20 horizontaal en de alma mater, het blijft in de familie (10)
26 Op elkaar gestapelde flessen drank (12)
27 Zie 38 horizontaal
28 Howard of James als opleidingshoofd (4)
30 Zie 22 verticaal
31 Idioot die bij Grieze hoort (5)
32 Het geestelijk voedsel is er hopelijk beter (5)
33 + 17 verticaal, Academies aan wie een eredoctoraat toekwam (4)
36 __ in 't Jat (3)
37 Klassiek vertrouwen dat er onderling moet zijn, al wordt er heel wat afgeknokt (5)
38 + 27 horizontaal, Zuiveringsinstallatie van Kolff (9)
42 Zal nooit de status van alumnus bereiken (7+7)
45 Voetbal op West __ (3)
46 Verplaatst een studerend kleinkind zich op (8)

Verticaal

1 Samenlevingsgebouw (8)
3 Buitenaardse docent die naar 13 horizontaal klinkt (6)
4 Zij was de eerste (6)
5 Geen winkelgebied voor een dame (10)
6 De herfst is nu al in augustus (15)
7 (Voormalige) afsluiting (6)
9 Clubfauteuil voor mensen die wat te vertellen hebben (9)
10 Daar wordt (de boom der) kennis geëtaleerd (4)
14 Is nou eenmaal verbonden met 25 verticaal (10)
18 Waar in Leiden het gebral de boventoon voert, is het in Groningen 38 horizontaal (7)
21 Er is Zwitserse moed voor nodig om ervoor uit te komen dat je Fries bent (7)
22 + 30 horizontaal, Normatief familielid van het knevel-contract 7+12)
23 Ontzettende edelman die nu nog de Grote Markt inkijkt (10)
24 Zweedse onderzoeker die in Groningen borg staat (8)
25 Is nou eenmaal verbonden met 14 verticaal (4)
28 Past voor 1 verticaal en 11 horizontaal (2)
29 De huisgenoot die je ijskast leegplundert (3)
32 Vegetatie waar de traditionele student aan vasthoudt (3)
34 Kinderlectuur (2)
39 Man van de klok (5)
40 Hij is (niet) de sigaar, want hij heeft een plek (4)
41 Is nog bij moeder (4)
43 Er gaat toch iets boven Groningen (3)
44 Spoorlijn met Hollywood-pretenties (4)

Inzenden

Wie de goede oplossing **vóór 12 mei 2014** inzendt naar redactieB5@rug.nl of Redactie Broerstraat 5/ A&F, RUG, Postbus 72, 9700 AB Groningen, maakt kans op een prijs van € 50,–, te besteden in de Universiteitswinkel (www.rug.nl/winkel) of op een van de twintig exemplaren van het *Lustrummagazine* die het Lustrumbureau voor dit doel beschikbaar stelt. Vergeet dus niet uw naam en adres te vermelden.

Jelmer Steenhuis

(60) is alumnus rechten 1979 en sinds 1987 maker van de wekelijkse Scrypto in de *NRC*. Aanvankelijk combineerde hij deze uit de hand gelopen hobby met zijn baan als advocaat, maar sinds 1997 runt hij in Amsterdam zijn eigen puzzelbedrijf: Studio Steenhuis. Exclusief voor dit lustrumnummer van *Broerstraat 5* maakte hij een cryptogram over (de geschiedenis van) zijn alma mater. Het oplossen zal mede-alumni alvast in de stemming brengen voor een feestelijk bezoek aan de jarige Groningse universiteit.

‘We hanteren het grove penseel’

In de muziekkomedie Voor eeuwig wordt de geschiedenis van de RUG op de hak genomen. Dat niet alleen: ook het efficiencydenken, dat volgens regisseur Tom de Ket de overhand heeft gekregen, wordt kritisch bekeken. Samen met het Noord Nederlands Toneel en de RUG maakt hij een uitbundige openluchtvoorstelling die van 14 t/m 25 mei te zien is op de Zernike Campus.

Tussen de moderne architectuur van de Zernike Campus in het noorden van de stad Groningen, te midden van de onderzoekscentra en onderwijsgebouwen, zal half mei een replica van het Academiegebouw verrijzen. Dit bouwwerk in neo-Renaissancestijl wordt het decor van Voor eeuwig, het muziektheaterstuk dat het Noord Nederlands Toneel (NNT) maakt in een co-productie met de jarige RUG.

Humor

Het wordt een groteske, humoristische openluchtvoorstelling. Regisseur en tekstschrijver is Tom de Ket. Hij is bekend van het cabaretduo Van Houts en De Ket, het absurdistische radioprogramma Radio Bergeijk, zijn acteerwerk in tv-series als Russen, Spangen en Unit 13, en de theaterstukken die hij regisseerde. Zo maakte hij bij het NNT Woensdag Gehaktdag en de twee delen van de Verleiders, over de vastgoedfraude en het Aholddrama, maar ook

FOTO ELSELIEN VAN DER WAL

De Drentse Blues Opera, een groots opgezette muziektheatervoorstelling in de open lucht bij Gieten.
De setting van Voor Eeuwig wordt een familiediner ter gelegenheid van de vierhonderdste verjaardag van opa Rugger. ‘Al zijn familieleden zul je herkennen uit de historie van de RUG’, vertelt De Ket. ‘Dat zijn natuurlijk Aletta Jacobs en Frits Zernike enzovoorts. Wat opa het liefst wil, is dat iedereen een stukje voor hem doet. Theatrale stukjes, met veel muziek. Maar ze worden wél allemaal door opa beoordeeld. Dat zit in zijn natuur; hij vindt het leuk ratings te maken, net als in de moderne universiteitscultuur. Alleen geeft dat wel spanningen. Zijn kleinzoon Oscar wil daar niet aan meedoen en heeft kritiek op hoe opa zijn familie runt. Dat is het drama dat we neerzetten.’

Kritisch

‘Ik wil geen hagiografie maken’, vertelt De Ket. ‘Ik wil me kritisch uitlaten over de universiteit. Anders heb je geen drama. Je kunt zeggen dat het management- en efficiencydenken de laatste jaren de overhand heeft gekregen. Studenten moeten zo snel mogelijk afstuderen. Je hoort het vaker: de universiteit is een soort diplomafabriek geworden. Daarnaast lieert de universiteit zich aan het bedrijfsleven. Dat moet ook, omdat ze anders niet genoeg onderzoeksgeld heeft, maar betekent tegelijk dat die bedrijven een vinger in de pap krijgen. Dat geeft meteen richting aan wat de universiteit belangrijk en minder belangrijk vindt. Je kunt je afvragen of dat voor de pure wetenschap het juiste is. Want de grootste wetenschappelijke uitvindingen zijn tot stand gekomen door serendipiteit: door toevalligheden, door bijvangst.’

Stevige muziek

Hiernaast is een *Romeo & Julia*-motief verweven in het stuk: kleinzoon Oscar kondigt aan te trouwen met Ria, de dochter van de kok. Dat bedienend personeel speelt een nadrukkelijke rol als commentatoren aan de zijlijn. Zij belichamen de inwoners van Groningen op wie de universiteit een grote impact heeft. De Ket: ‘Het keukenpersoneel heeft commentaar op de wetenschap en staat heel anders in het leven dan de familie in de eetzaal.’

Genoeg ruimte voor drama dus. Maar Voor eeuwig wordt allereerst een groteske komedie, ingekleurd door de rock- en popmuziek van een zeskoppige live-band en een Gronings studentenkoor. ‘Er is ongelooflijk stevige muziek voor dit stuk geschreven. Dat geeft er iets wilds aan. Je kunt zeggen dat we het grove penseel hanteren. Maar dat moet ook, want dit wordt een buitenspektakel.’

TEKST > **JURGEN TIEKSTRA**
Meer informatie: www.rug400.nl

Oneindige vragen vullen de Der Aa-kerk in Groningen tijdens de lustrumexpositie Vierhonderd jaar wetenschap. Twaalf tegenstellingen als 'leven en dood', 'hemel en aarde' en 'stilstand en beweging' leiden de bezoeker langs de zoektocht naar antwoorden. Aan de hand van instrumenten, preparaten, filmpjes en spektakel. Maar vooral door kennis te maken met de wetenschappers van vroeger én van nu. Want wetenschap is mensenwerk.

Wetenschappers en hun oneindig vragen

'De twaalf tegenstellingen verbeelden de oneindige vragen in verleden, heden en toekomst van onze universiteit', vertelt Bart van de Laar, die de expositie coördineert samen met de directeur van het Universiteitsmuseum, Rolf ter Sluis. 'Soms is de link associatief, soms heel direct. Zoals bij "Van analoog naar digitaal": Via de fotografische glasplaatjes van Jacobus Cornelius Kapteyn (1851-1922), waarmee hij uiteindelijk beweging van de sterrenhemel kon aantonen, reist de bezoeker langs de moderne Lofar-telescoop, die speurt naar het begin van ons heelal, om uiteindelijk te belanden bij het vraagstuk over big data. En zo gaat "Zichtbaar en onzichtbaar" van de Groningse uitvinder van de fasecontrastmicroscoop en Nobelprijswinnaar Frits Zernike (1888-1966) tot de hedendaagse en toekomstige (medische)beeldvorming.'

Hemel en aarde

De tegenstelling 'hemel en aarde' grijpt nog wel het verst terug in de geschiedenis van de universiteit, namelijk op Ubbo Emmius (1547-1625), de eerste rector van de Groningse universiteit. Zijn grafsteen bevindt zich in de hal van het Academiegebouw. De zerk draagt de (Latijnse, hier vertaalde) tekst: *'Voor de onsterfelijke nagedachtenis aan de vermaarde en vrome grijsaard Ubbo Emmius, een Fries uit Greetsiel, eerste rector van de academie, theoloog der zuivere leer, uitnemend filoloog, volmaakt geschiedschrijver.'* Emmius had veel aandacht voor zijn leefomgeving en moet als waar calvinist het rentmeesterschap hoog in het vaandel hebben gehad. De hoogleraar Grieks en geschiedenis had een grote behoefte wetenschappelijk te werk te gaan. Dankzij hem kennen we dan ook de afmetingen van het inmiddels al eeuwen verdwenen klooster van Aduard. En ook verrichtte hij de landmetingen op basis waarvan de eerste kaart van Oost-Friesland getekend kon worden, de regio waarin hij opgroeide. Toch worstelde hij als diep gelovige calvinist met nieuwe wetenschappelijke kennis die niet strookte met de Bijbel. Ronduit geschokt was Emmius toen Simon Stevin in diens geschrift *Wisconstige Gedachtenissen* uitlegde dat volgens zijn eigen berekeningen je vanaf de Maan de Aarde zou zien draaien en kantelen: 'dat den siender vande Maen den Eertcloot somwijlen sal sien op de Noortsijde, andermael op de Zuytsijde'. Emmius schreef in een brief 'Genadige God, wat durft het ongeloof al niet! Wat schroomelijkers kan het onderstaan tot omkeering van al onze wetenschap en onze godsdienst! Want het is om het sloopen der grondslagen te doen. Indien deze dingen waar zijn, en naar ik hoor verdedigt de schrijver ze met hand en tand, dan is Mozes een leugenaar, dan liegt de geheele Schrift.'

Energietransitie

Van de Laar: 'In de jaren van de oprichting hadden de eerste vier faculteiten een rol bij het vormgeven van de maatschappij: de universiteit leverde calvinistische predikanten af en leidde juristen en medici op.' Vier eeuwen

later, in het koor van de Der Aa-kerk, kijkt de bezoeker naar een wandvullende 3D-projectie waarin onderzoekers van deze tijd, milieuwetenschapper Ton Schoot Uiterkamp en omgevingspsycholoog Linda Steg, hun visie geven over de inrichting van de maatschappij. En op energietransitie in het bijzonder. ‘Dat is hét maatschappelijke issue van dit moment,’ vindt Van de Laar. ‘En wat is er mooier dan die discussie te voeren in Groningen? Alle partijen en emoties op dit gebied komen hier immers bij elkaar: we hebben in deze regio de gasvoorraden, de gevolgen van gaswinning, wetenschappelijke kennis op wereldniveau, en de energiebedrijven.’

Daar waar Emmius en zijn collega’s destijds vooral vertrouwden op een hogere macht, benadrukken Steg en Schoot Uiterkamp in 3D dat we het toch echt zelf moeten doen, dat we met elkaar moeten nadenken hoe we verder willen. Van de Laar: ‘Fossiele brandstoffen raken de komende decennia op, het Groningse aardgasveld in Slochteren is over twee generaties leeg. We zullen zelf onze toekomst moeten regelen. Er is niemand die ons redt.’

Zon, wind, water

Steg staat in beeld tussen een zee van gloeilampen die langzaam doven, op één na: de zon. Want dat volgens Steg en Schoot Uiterkamp de energiebron waar we het van moeten hebben. Een eenvoudige rekensom laat zien dat zon, wind en water elke dag meer energie leveren dan we met z’n allen kunnen verbruiken. Geen nieuwe boodschap overigens, benadrukt Schoot Uiterkamp. Chemicus Frans Jaeger (1877-1945) voorspelde in 1928 al dat we op den duur al onze energie uit de zon moeten halen. En bijna tweehonderd jaar geleden werkte ook Sibrandus Stratingh (1785-1841) al aan het eerste elektromagnetisch aangedreven voertuig, een voorloper van de huidige elektrische auto’s.

Maar hoe moet dat dan, overschakelen naar energie uit zon, wind en water? Hoe zorgen we ervoor dat de vraag naar energie beter aansluit op het wisselende aanbod van duurzame energie, zodat het energiesysteem net zo stabiel is als nu? Geen vragen waar Steg en Uiterkamp de bezoeker van de tentoonstelling direct antwoord op geven, maar wel over willen laten meedenken. ‘Er zijn verschillende oplossingen mogelijk’, laat Steg vanaf haar scherm weten. ‘Uw bijdrage is daarbij essentieel: u moet ze acceptabel vinden én uw gedrag willen aanpassen. Wilt u aan energiebesparing doen? Of vooral energie gebruiken op de momenten dat er veel duurzame energie beschikbaar is? Bent u bereid technologie in huis te installeren die uw apparaten automatisch aan- of uitschakelt?’

Landschap

Keuzes die ook onze omgeving beïnvloeden, geeft Schoot Uiterkamp de toehoorder mee. ‘Windmolens, zonnepanelen, ze zullen consequenties hebben voor de inrichting van Nederland. Net als de energieopwekking in het verleden, trouwens. Het gebruik van van hout en turf als brandstof heeft het huidige Nederlandse landschap in hoge mate bepaald. Denk aan de vele meren in West- en Noord-Nederland en aan de Veenkoloniën van de stad Groningen, met Hoogezand-Sappemeer, Veendam en Stadskanaal. En nu natuurlijk de aardgaswinning in onze provincie.’

De vragen die de tentoonstelling in een oneindige stroom door de Der Aa-kerk spoelt, zetten aan het denken, niet alleen over energie en een duurzame samenleving, maar ook over orde en recht, ziekte en dood, gezondheid en het leven. En natuurlijk over het fenomeen wetenschap. Op de betekenis van de wetenschap door de eeuwen heen biedt de lustrumexpositie een wijds panorama. Met onderzoekers die vooral de discussie met de bezoeker aanwakkeren; over vragen waarop niemand een pasklaar, eensluidend antwoord heeft. Vroeger niet en nu nog altijd niet.

TEKST > **DOUWE VAN DER TUIN**
FOTO > **SACHA DE BOER**

Expositie Vierhonderd jaar wetenschap
10 april t/m 27 juni 2014
di t/m zo 10.00 – 17.00 uur
Koningsdag en Bevrijdingsdag gesloten
Der Aa-kerk, Akerkhof 2, Groningen
www.rug400.nl/nl/agenda/400-jaar-wetenschap

Een cadeau voor de RUG is vooral een cadeau voor uzelf!

Onze universiteit is 400 jaar oud en dát wordt gevierd! Hoe komen we in feeststemming? Op school maakt de juf, als er iets wordt gevierd, een mooie doos en stopt er ballonnen, feesthoedjes en neuzen, toeters en slingers in. Kinderen mogen uit deze doos cadeautjes pakken, want dat helpt om in de stemming te komen. De inhoud van de doos wordt het middelpunt van de feestvreugde.

Voor onze alumni is ter ere van de verjaardag van onze Alma Mater ook een feestpakket gemaakt. U kunt het vinden op www.rugsteunt.nl en het heet *Gift for Infinity*. In dit pakket treft u, net als de kinderen in de feestdoos, een cadeau aan dat u helpt om in feeststemming te komen. Dit cadeau aan uzelf is een onderzoek dat door RUG-wetenschappers wordt uitgevoerd en u het handvat kan bieden voor een gelukkige toekomst. Wie wordt hier nu niet blij van?

Voor ons allemaal is een verjaardag een moment om achterom, maar vooral ook om vooruit te kijken. Alsof de jarige op het kruispunt van verleden en toekomst op zoek is naar een TomTom, die de weg wijst. Voor jong of oud geldt op dit kruispunt: 'hoe kan ik er voor zorgen dat ik er toe blijf doen, dat ik meetel?' 'Hoe behoud ik mijn eigenwaarde?'

Onze 400-jarige Alma Mater sprankelt van ambitie en levenslust. Ze steekt menig gerenommeerde internationale universiteit naar de kroon. Hoe kan het dat deze 400 jaar oude 'dame' bruist van vitaliteit, in plaats van vanuit haar leunstoel de wereld te beschouwen en te mijmeren over haar illustere verleden? Het antwoord is simpel: ook onze universiteit wil er toe blijven doen! De TomTom van de RUG wijst richting het lustrumthema For Infinity. Daarom wordt geïnvesteerd in talent, in multidisciplinair onderzoek, wetenschappelijke excellentie en maatschappelijke relevantie. In het feestpakket van de RUG zitten feestsymbolen als kwaliteit, vernieuwing en innovatie voor ons aller toekomst.

Net als onze universiteit *er toe wil blijven doen*, willen wij dit ook. Wat moeten wij doen om net als de RUG actief en gezond ouder te worden? Investeer in het feestpakket van de RUG en geef uzelf zo een cadeau, want het resultaat van dit lustrumgeschenk kan u de richting naar een gelukkige toekomst wijzen!

Tienke Koning is directeur van het Ubbo Emmius Fonds

In memoriam Leo Vroman

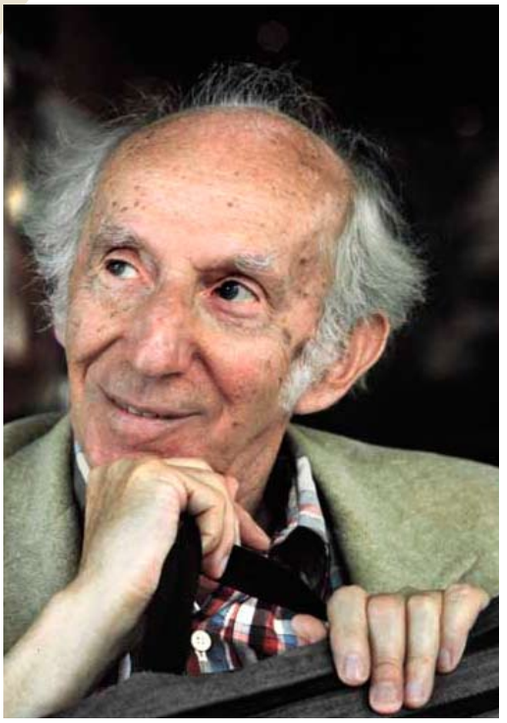

FOTO KLAAS KOPPE

Op 22 februari is dichter en bioloog Leo Vroman op 98-jarige leeftijd overleden. Vroman ontving van de RUG bij haar 375-jarig bestaan het eredoctoraat op voordracht van de Faculteit de Letteren. Als joods wetenschapper in mei 1940 Nederland ontvlucht, belandde hij uiteindelijk in de VS, waar hij voorgoed bleef wonen. 'Liever heimwee dan Holland', vond hij. Voor zijn poëtisch oeuvre ontving hij in 1964 de P.C. Hooft-prijs, maar ook als bioloog had hij een succesvolle loopbaan. Zo is hij bijvoorbeeld naamgever van het 'Vroman-effect', een verschijnsel dat bij bloedstolling optreedt. Zijn laatste dichtbundel Die vleugels verscheen in 2013.

Een uitvoerig In Memoriam, geschreven door zijn erepromotor J.J.A. Mooij, staat op www.rug.nl.

IBAN-nieuws voor donateurs

In de praktijk zult u er niet zo veel van merken, maar de invoering van het Europese SEPA systeem (Single Euro Payments Area) heeft ook geleid tot een aantal wijzigingen rond betalingen en incasso's van het Ubbo Emmius Fonds en het Eric Bleumink Fonds. Hieronder de belangrijkste veranderingen op een rijtje:

- De rekeningnummers van het UEF en EBF zijn omgezet naar een 18-cijferig IBAN (International Bank Account Number).
- Het IBAN nummer van het Ubbo Emmius Fonds is: NL 48 RABO 010 3255 400. De BIC (Bank Identifier Code) is: RABONL2U.
- Het IBAN nummer van het Eric Bleumink Fonds is: NL 80 ABNA 056 3098 961. De BIC (Bank Identifier Code) is: ABNANL2U.
- Acceptgiro's zonder uw IBAN-rekeningnummer kunnen wij per 1 februari 2014 niet langer verwerken.
- Uw bestaande machtiging wordt automatisch omgezet naar een machtiging met uw nieuwe IBAN-nummer. U hoeft hier niets voor te doen.
- Incasso's vinden standaard plaats rond de laatste donderdag van de maand. Vaste donateurs hebben hier al bericht over gekregen.
- U kunt de afschrijvingen van onze incasso's op uw bankafschrift herkennen aan ons Incassant ID: NL44ZZZ410134960000. Iedere machtiging krijgt bovendien een uniek nummer, de Mandaat ID.

Hebt u nog vragen? Neem dan gerust contact op met Derk Bosker, d.bosker@rug.nl, 050-363 3011.

Erratum

In het decembernummer 2013 van *Broerstraat 5* is een storende typefout geslopen in de naam van de auteur van het artikel 'Humanitair oorlogsrecht ingehaald door de realiteit'. Het is geschreven door free lance journalist en RUG-alumna Marianne Slegers.

Alumni actief

Tijdens het Alumniweekend van 13 t/m 15 juni organiseren allerlei faculteiten en vakgroepen speciale activiteiten voor alumni. Deze staan in het teken van het lustrumthema 'For Infinity'.
De voorbereidingen hiervoor zijn tijdens het ter perse gaan van deze *Broerstraat 5* in volle gang. Kijk daarom voor een actueel overzicht op **www.rug.nl/alumni/actief**.

Op **zaterdagmiddag 14 juni** vinden de meeste facultaire alumniactiviteiten plaats en wel in of rond het centrum van Groningen. De toegang is gratis en aanmelden is niet nodig. (Maar: vol = vol.) U bent welkom **tussen 13.30 en 14.45 uur**, tenzij een andere tijd is vermeld.

FACULTEIT ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

Wat: Een duo-lezing van een FEB-hoogleraar en een -alumnus i.s.m. AOG
Waar: Academiegebouw

FACULTEIT GEDRAGS- EN MAATSCHAPPIJWETENSCHAPPEN

Wat: Presentaties van de masterthesesprijs. De beste recent afgestudeerde psychologen presenteren hun onderzoek. Aansluitend volgen de prijsuitreiking en een borrel.
Waar: Het Kasteel, Melkweg 1

AOG SCHOOL OF MANAGEMENT

Wat: Lezing rond het thema 'Op weg naar een duurzame wereld'
Waar: Academiegebouw

FACULTEIT RECHTSGELEERDHEID

Wat: Lezingen door Jan Lokin (rechtsgeschiedenis), Dirk Herman de Jong (strafrecht) en Fokko Oldenhuis (privaatrecht; recht & religie)
Waar: Harmoniecomplex

FACULTEIT LETTEREN

Wat: Opening door de decaan, Gerry Wakker, gevolgd door lezingen van Maarten Loonen en Liesbeth Korthals Altes
Waar: Academiegebouw

FACULTEIT MEDISCHE WETENSCHAPPEN

Wat: Lezing en Muziek. Antonius Deusing-lezing over kennisontwikkeling bij astma en COPD door Dirkje Postma, hoogleraar longziekten UMCG, longspecialist en lid Gezondheidsraad. Bovendien een optreden van de Panacea Band 'Hart Geruis'.
Waar: Academiegebouw

FACULTEIT RUIMTELIJKE WETENSCHAPPEN

Wat: Stadswandeling. Geografische Speakers' Corner. Geografen vertellen over en in de veranderende binnenstad van Groningen.
Waar: binnenstad van Groningen

FACULTEIT WISKUNDE EN NATUURWETENSCHAPPEN EN FACULTEIT WIJSBEGEERTE

Wat: nog niet bekend
Meer informatie: www.rug.nl/alumni/actief

FACULTEIT GODGELEERDHEID EN GODSDIENSTWETENSCHAP

Wat: For Infinity: de Theologische faculteit, toen, nu en in de toekomst. Lezingen en rondleiding.
Waar: Faculteit G&G, Oude Boteringestraat 38 (oude rechtbank)

Overige activiteiten

WISKUNDE

Wat: Bijdragen van onder meer George Huitema en Jaap Top, een bezoek aan de wetenschapstentoonstelling in de Der Aa-Kerk, Henk Broer over hemelverschijnselen nabij de horizon, Bernoulli-lezing door Eric Jorink en een borrel.
Wanneer: 10 mei 2014, 10:30 - 18:00 uur
Waar: Der Aa-kerk
Meer informatie en opgave: alumnidag2014.blogspot.nl / LinkedIn-group 'Alumni wiskunde en technische wiskunde'

ALUMNIVERENIGING MIK (KKB EN KCM)

Wat: Suzanna Jansen spreekt, op een bijzondere locatie, over haar zeer succesvolle boek Het pauperparadijs.
Waar: Amsterdam
Wanneer: medio mei 2014
Meer informatie: www.mastersindekunsten.nl.

RESEARCH SCHOOL OF BEHAVIOURAL AND COGNITIVE NEUROSCIENCES (BCN)

Wat: 'Amazing Brain'. Vooraanstaande onderzoekers van BCN verzorgen voordrachten over de meest fascinerende aspecten van ons brein.
Waar: kijk op www.rug.nl/bcn voor de locatie en meer informatie.
Wanneer: 14 juni 2014, 14.00-17.00 uur

VAKGROEP GESCHIEDENIS

Wat: Uitgebreid programma voor alumni, (oud)medewerkers en studenten. Onder meer: Stefan van der Poel spreekt met oud-medewerkers en -studenten in een 'Zomergasten'-setting. Maar ook: het toneelstuk 'Reis naar het begin van de dag' van Doeko Bosscher, opgevoerd door docenten en medewerkers.
Waar: Groninger Forum (Hereplein)
Wanneer: **14 juni 2014, 13.30 – 17.30 uur**
Meer informatie: www.rug.nl/let/alumnivereniginggeschiedenis

Verder denken over duurzaamheid, zingeving en talentontwikkeling

'Goed rentmeesterschap is een opdracht'. Het is de missie van DWA Installatie- en Energieadvies, waarvan Jaap Dijkgraaf (49) algemeen directeur is. Alles staat er in het teken van duurzaamheid, in het eigen bedrijf en bij de opdrachtgever. "Die zingeving in m'n werk vind ik heel mooi."

Na de HTS en de militaire dienst kwam Jaap Dijkgraaf in 1989 bij GTI in aanraking met installatietechniek en energie. "Een heel boeiend vak, waar veel wiskundige vraagstukken bij komen kijken. Daar houd ik van." Om zich hier verder in te bekwamen volgde hij een driejarige post-hbo Installatietechniek. Het zou de eerste worden van een hele serie leergangen en colleges. "Ik vind leren leuk, het is voor mij een soort ontspanning."

Geleidelijk aan kreeg Dijkgraaf het gevoel dat het leven uit meer bestaat dan techniek en geld verdienen. Net in die tijd, het was 1996, kwam hij Klaas de Wit tegen, van De Wit Adviesbureau, nu DWA. "Klaas de Wit had een duidelijke visie op hoe het verder moet met de wereld, hoe we het gebruik van fossiele brandstoffen en de uitstoot van CO^2 kunnen verminderen. Verduurzamen dus. Dat sprak mij enorm aan en ik ben overgestapt naar DWA."

"Het was toen een bedrijf van 23 man dat flink ging groeien. En ik groeide mee. In 2008 hebben we met vier man het bedrijf overgenomen. We zijn nu met circa honderd mensen en hebben vier vestigingen."

Verder denken tijdens de G8 van de Filosofie

Op vrijdag 18 april vindt in de Beurs van Berlage de G8 van de Filosofie plaats. Acht grote denkers uit de hele wereld discussiëren die dag over 'vooruitgang', over nut en noodzaak, mens en techniek en bijvoorbeeld de rol van onderwijs. Dijkgraaf hoopt dat tijdens deze G8 ook de vraag aan de orde komt welke behoefte wij ons nog kunnen veroorloven. "Dat is geen nieuw vraagstuk, maar we zijn er denk ik nog niet uit."

"Neem de mobiele telefoon. Die is niet ontstaan vanuit een behoefte, een geconstateerd probleem. Het was een technologische ontwikkeling en bij de introductie werd ons beloofd dat we nu altijd en overal bereikbaar zouden zijn. Maar inmiddels is die belofte een vereiste geworden."

"Je hoort tegenwoordig gelukkig wel steeds vaker de 'waarom vraag'. 'Waarom heb ik eigenlijk een auto nodig?' Het gaat om mobiliteit, niet om het bezit van een auto. Geleidelijk lijkt 'zijn' belangrijker te worden dan 'hebben'. Een boeiende ontwikkeling met grote consequenties."

< **Jaap Dijkgraaf (49)**
Algemeen directeur
DWA Installatie- en Energieadvies

Verduurzamen als zingeving in je werk

Bij DWA werken ingenieurs die vanuit een persoonlijke overtuiging en passie de wereld duurzamer willen maken. "Aan sollicitanten vraag ik altijd waarom ze dat willen en ik krijg dan verschillende antwoorden. De een wil dat zijn kinderen in net zo'n mooie omgeving opgroeien als hij- of zijzelf, een ander doet het vanuit een bepaalde ideologie of vanuit een joods-christelijke achtergrond."

Dat laatste geldt ook voor Dijkgraaf. "In het prachtige van de schepping ligt volgens mij een opdracht. We mogen de aarde uiteraard gebruiken, maar moeten hem niet slopen. Daarom ben ik in mijn dagelijkse werk met verduurzaming bezig en die zingeving in m'n werk vind ik heel mooi. Ook in de organisatie krijg je door deze passie een cultuur van gedrevenheid."

Dat duurzaamheid geen loze kreet is, blijkt uit diverse zaken. Zo presenteert DWA elk jaar een groen jaarverslag, waarin bijvoorbeeld wordt vermeld hoeveel minder CO^2 het bedrijf heeft uitgestoten vergeleken met het gemiddelde bedrijf in de markt of hoeveel autokilometers er zijn gemaakt. Er wordt fair-trade koffie en thee geschonken en uiteraard zijn de vestigingen energiezuinig gebouwd. "Tot 2008 was ons CO^2-neutrale kantoor in Bodegraven het meest duurzame kantoor van Nederland."

Goed rentmeesterschap gaat verder dan het eigen bedrijf. Zo helpt DWA met de ontwikkeling en bouw van een duurzaam hospice in Chipata, Zambia. Daarbij worden lokale mensen ingezet en de uiteindelijke bedoeling is om in Afrika meer van dit soort huizen op te zetten. Op een bedrijfsmatige manier.

Verschillende perspectieven op de werkelijkheid

"Terwijl ik bezig was met het vorm geven aan de ontwikkeling van DWA en het verduurzamen van de wereld, realiseerde ik me dat je het met de techniek alleen niet redt. Ik kwam in aanraking met adviesvaardigheden, de wereld van de sociale psychologie en ook met filosofie. Daar leerde ik hoe je vanuit verschillende perspectieven naar de werkelijkheid kunt kijken. Dat was een eye-opener, want voor een techneut bestaat er maar één werkelijkheid."

"Kijk, een techneut is opgeleid om ergens een oplossing voor te bedenken. Maar als je niet kunt doorgronden wat de werkelijkheidsbeleving van de opdrachtgever is, zou je wel eens met de verkeerde oplossing kunnen komen. Je moet dus zoeken naar de vraag achter de vraag. Technologie is maar een klein deeltje van de complexe wereld van duurzaamheid. Het gaat net zo goed over economie, sociologie of ecologie. Door de filosofie en de sociale psychologie erbij te betrekken kun je die werelden uit elkaar trekken, apart bekijken en opnieuw verbinden. Op die manier probeer je grip te krijgen op de complexe werkelijkheidsperspectieven."

De belangstelling voor filosofie is onlosmakelijk verbonden met Dijkgraafs leven en werken. Zo heeft hij geleerd dat het ongelooflijk belangrijk is om in een organisatie die met nieuwe dingen bezig is, met elkaar in dialoog te gaan over de interpretaties van de werkelijkheid: hoe kijken we ergens naar? Zo ontstaan er uit interactieprocessen nieuwe werkelijkheidsbeelden.

"Het verleden met zijn verworvenheden en de problemen die de toekomst in petto heeft, staan met elkaar op gespannen voet. Wij, in het heden moeten beslissingen nemen, en dus moet je met elkaar in dialoog kunnen zijn over verschillende zienswijzen. Wat is duurzaamheid, hoe gaan we dat realiseren? We weten dat doorgaan op dezelfde weg vroeg of laat tot een doodlopende weg leidt."

Talent en Organisatieontwikkeling

Bij DWA was Dijkgraaf op zoek naar de mogelijkheden van talentontwikkeling. Want opdrachten kwamen net als bij andere bedrijven niet meer vanzelf binnen rollen. Het bedrijf moest de boer op om de gebouwde omgeving te verduurzamen. Dat betekende dat er andere talenten aangesproken moesten worden. Net op dat moment hoorde Dijkgraaf een presentatie over talentontwikkeling van Michiel Schoemaker. "Precies waar we bij DWA mee bezig waren. Kort daarop kreeg ik een mail met de aankondiging van de leergang Talent en Organisatieontwikkeling van AOG School of Management met als kerndocent dezelfde Michiel Schoemaker."

Dijkgraafs visiedocument ging over 'organisatie- en talentontwikkeling, van ingenieur naar ondernemer' en sloot dus precies aan op zijn eigen bedrijf. "Voor ik aan de leergang begon was mijn vraag: hoe kun je mensen zo faciliteren dat ze weten wat hun talenten zijn en hun sterke punten? Hoe koppel je passie, talent en resultaat? Je leest erover, volgt eens colleges, maar met deze leergang kwamen al die losse puzzelstukjes op zijn plek. En wat je erbij krijgt zijn de netwerken. Met bepaalde docenten heb ik nu ook zakelijke contacten."

TEKST > **JEANETTE VAN DITZHUIJZEN**

AOG school of management
amersfoort / groningen

Startdata 2014	
dinsdag 8 april	Leiderschap in Management
donderdag 24 april	HR- Strateeg
woensdag 7 mei	Talent en Organisatieontwikkeling
donderdag 15 mei	Public Strategy Course
donderdag 15 mei	Excelleren in Onderwijsbestuur
woensdag 21 mei	Strategisch Leiderschap
donderdag 22 mei	Psychologie in Organisaties
dinsdag 3 juni	Bestuurlijk Leiderschap
woensdag 4 juni	Leiderschap in Duurzaamheid
zondag 29 juni	Summer Academy
dinsdag 9 september	Bedrijfskunde en Leiderschap (Groningen)
woensdag 10 september	Bedrijfskunde en Leiderschap (Leusden)
vrijdag 19 september	Master of Facility Management & Vastgoed
maandag 27 oktober	Organisatie, Zingeving en Ethiek
donderdag 13 november	Merkmanagement

Proefcollege bezoeken?
Kijk op **www.aog.nl**

Academie-portretten

Sinds de stichting in 1614 heeft de Groningse universiteit de traditie dat het portret van emeriti-hoogleraren wordt aangeboden aan de alma mater.

Jantine Tammes
Variabiliteit en erfelijkheidsleer (1919–1937)
Eerste vrouwelijke hoogleraar in Groningen en de tweede in Nederland
door Jan Kleintjes

Inlichtingen over schenking van portretten: emeritus prof.dr. G. Boering, tel. (050) 541 6483 / gtboering@hetnet.nl of directeur Universiteitsmuseum Rolf ter Sluis, r.ter.sluis@rug.nl. Meer afbeeldingen staan op www.rug.nl/museum.

Oraties

Tenzij anders vermeld beginnen oraties om 16.15 uur. Meer informatie: afdeling Communicatie, tel. (050) 363 4444, communicatie@rug.nl of raadpleeg de rubriek 'Nieuws en agenda' op www.rug.nl. Wijzigingen en vergissingen voorbehouden.

MEDISCHE WETENSCHAPPEN

15 april 2014
prof.dr. D. (Deniz) Baskent
Auditieve perceptie

29 april 2014
prof.dr. G. (Gerard) Dijkstra
Maag-, darm- en leverziekten

27 mei 2014
prof.dr. R.A. (Rudolf) de Boer
Translationele cardiologie

3 juni 2014
prof.dr. G.M. (Gooitzen) van Dam
Translationele bio-optische beeldvorming en therapie

ECONOMIE EN BEDRIJFSKUNDE

22 april 2014
prof.dr. L.H. (Lex) Hoogduin
Financiële markten en instituties

LETTEREN

6 mei 2014
prof.dr. A.J. (Tom) Koole
Communicatie- en informatiewetenschappen

GEDRAGS- EN MAATSCHAPPIJ-WETENSCHAPPEN

13 mei 2014
prof.dr. A. (Jos) de Keijser
Behandeling van complexe rouw

20 mei 2014
prof.dr. A. (Andreas) Flache
Sociologie

RECHTSGELEERDHEID

17 juni 2014
prof.mr.dr. J. (Jurian) Langer
Europees recht en de Nederlandse rechtsorde

24 JUNI 2014

prof.dr. G. (Giuseppe) Falcone
Byzantijns Recht

Augmented Illustra

Momenteel is zo'n twintig procent van de hoogleraren en meer dan de helft van de studenten aan de RUG vrouw. Maar in de hele Senaatszaal hangen maar twee portretten van een vrouwelijke professor. Tijd voor een inhaalslag.

Hoogleraren Mineke Bosch en Mineke van Essen initieerden daarom de virtuele expositie Augmented Illustra en organiseerden bovendien dat er binnenkort minstens tien portretten van vrouwelijke hoogleraren aan de universitaire collectie worden toegevoegd. Augmented reality-pioniers Jantine Wijnja en Sander Veenhof geven met de expositie de universitaire portrettentraditie, die stamt uit 1618, een eigentijdse knipoog door zo'n zestig Groningse hoogleraressen digitaal door het hele Academiegebouw te laten verschijnen. Terwijl bezoekers door het indrukwekkende pand wandelen, richten ze hun smartphone om zich heen en zien ze de mannen veranderen in vrouwen.

Tot 1 september 2014, ma t/m vr 7.00 –18.00 uur, gratis te bezichtigen
www.augmentedillustra.nl

Colofon

29e jaargang
1e nummer/april 2014
ISSN 0921-1721

Broerstraat 5 is een gratis kwartaalmagazine voor alle afgestudeerden en gepromoveerden van de Rijksuniversiteit Groningen, inclusief oud-cursisten van de Academische Opleidingen Groningen. *Broerstraat 5* wil ertoe bijdragen dat het contact tussen de universiteit en iedereen die daar onderwijs heeft gevolgd in stand blijft en zo mogelijk intensiever wordt. Heeft u opmerkingen of ideeën? Laat het ons weten!

Redactieadres
Redactie Broerstraat 5
Postbus 72
9700 AB Groningen
redactieB5@rug.nl

Internet
www.rug.nl/broerstraat5

Volg de RUG op

Redactie
Els van den Berg (lustrum-coördinator)
Fenneke Colstee–Wieringa
Gert Gritter
Josca Westerhof
Bert Wolfkamp

Hoofdredactie
Fenneke Colstee-Wieringa

Ontwerp en lay-out
In Ontwerp, Assen

Druk
Habo DaCosta, Vianen
Oplage 73.000

Adreswijzigingen
De RUG hecht veel waarde aan contact met oud-studenten. Conform de Wet Bescherming Persoonsgegevens gaat de universiteit zorgvuldig met adresgegevens om. Indien u wijzigingen wilt doorgeven of contact niet op prijs stelt, dan kunt u zich wenden tot:

Alumnirelaties RUG
Rijksuniversiteit Groningen
Postbus 72
9700 AB Groningen
Telefoon (050) 363 30 61
alumni@rug.nl

Aanbod RUG summerschools groeit

De RUG en het UMCG organiseren deze zomer een breed scala aan summerschools, variërend van *Mysticism and Esotericsm* tot *Microfinance Experiments* of Medical Summer Schools over bijvoorbeeld *Global Health* of *Oncology*.
De summer schools van het UMCG zijn al jaren een succes, mede dankzij de enorme inzet van studenten die een groot deel van de organisatie voor hun rekening nemen. Ook de RUG stimuleert haar onderzoekers om summerschools te organiseren, want deze zijn een uitstekende manier om getalenteerde studenten of jonge onderzoekers naar Groningen te halen. Onderzoekers kunnen bovendien tijdens een summerschool hun onderzoek voor het voetlicht brengen. Voor alle partijen is het inspirerend om een week samen te werken aan belangrijke vraagstukken.
Alle summerschools zijn sterk gebaseerd op onderzoek (met extra aandacht voor Healthy Ageing, Energy en Sustainable Society, de drie overkoepelende onderzoeksthema's van de RUG). Vaak hebben de onderzoekers die de summerschools leiden op hun beurt collega's van internationale zusteruniversiteiten of andere belangrijke externe stakeholders gevraagd om ook een deel van het programma te verzorgen. Op die manier krijgen de deelnemende studenten niet alleen een breed perspectief, maar ook toegang tot internationale netwerken. Dat kan erg belangrijk zijn voor hun carrière.
Belangstelling? Meer informatie: www.rug.nl/summerschools

Like us on facebook!
www.facebook.com/universiteitswinkel

rijksuniversiteit groningen

Universiteitswinkel

De RUG bestaat 400 jaar! Kom daarom in de RUG400 feeststemming en bestel een of meer van deze collectoritems, natuurlijk met alumni-korting.

RUG400 hooded sweater

Alumnipri js
€ 24,94

RUG400 schoudertas

Alumniprijs
€ 9,95

RUG400 USB-stick (8GB)

Alumniprijs
€ 9,95

Bestel via onze webshop: www.rug.nl/winkel

Universiteitswinkel
Oude Kijk in 't Jatstraat 39
www.rug.nl/winkel

Bestellen
T (050) 363 27 00
F (050) 363 72 00
E universiteitswinkel@rug.nl

www.rug.nl/winkel

De ene Neerlandicus is honkvast. Hij werkt in het onderwijs en wil daar graag blijven. De andere, die acht jaar wethouder was, is toe aan een switch.

GOSSE BRUINSMA (47)

STUDIE > Nederlands van 1986-1992, daarna eerstegraads lerarenopleiding
IS > teamleider en docent Nederlands, Regionale Scholengemeenschap Magister Alvinus Sneek
HUISHOUDEN > getrouwd met Harmina (44); Thijs (15), Welmoed (13), Daan (2)
HUIS > hoekhuis in nieuwbouwwijk Sneek
BRUTO MAANDSALARIS > 4100 euro (o.b.v. 4 dagen)

'Toen ik voor het eerst Gerard Reve las, dacht ik: Dat dit kan. Dat iemand zo kan schrijven. Met het idee me helemaal in de literatuur onder te dompelen ben ik Nederlands gaan studeren. Beroemd schrijver worden was mijn droom, veel eerlijker kan ik niet zijn. Ik besefte al snel dat de letterkunde op de universiteit niet mijn ding was. Tijdens colleges een half uur discussiëren over de plaats van een komma in een gedicht was niks voor mij. Ik kwam in de taalbeheersing terecht. Mijn verlangen zelf een roman te schrijven verdween. Ik geniet nu van het schrijven van heldere beleidsstukken.
Na een reeks tijdelijke banen kwam ik in 1997 als docent op het Magister Alvinus, een brede scholengemeenschap en een echte regioschool, met zo'n tweeduizend leerlingen. Sinds een jaar of tien ben ik teamleider van de onderbouwafdeling. Lesgeven doe ik nog maar drie uur in de week.
Als ik uitgeleerd ben, wordt het tijd voor wat anders. Sectordirecteur misschien, of rector. Ik ben wel verknocht aan het onderwijs. Het is fantastisch om te werken met leerlingen. Toen ik studeerde, riep ik: "Ik word nooit leraar, dat is elk jaar hetzelfde." Ik weet inmiddels dat dat niet zo is.
Ik prijs me gelukkig dat ik op een school werk waar we altijd meedoen aan poëziewedstrijden. De kinderen genieten daarvan. Het is ook niet mijn ervaring dat kinderen geen boeken meer lezen. Er zijn er nog steeds die er drie, vier per week verslinden. Van papier, maar ook via e-readers natuurlijk, of van hun mobiel.
Over taalverloedering heb ik wel zorgen. Ik geef het goede voorbeeld en hoop dat de jongelui iets willen aannemen van een oude man van boven de veertig. In betoogjes gebruiken leerlingen sms-taal. Ff in plaats van even, of chk als ze checken bedoelen. Dat straf ik wel af. Meester wil graag dat ze weten wat de formele regels zijn. Wat over twintig jaar de regels zijn zien we dan wel.'

CAROLIEN GEHRELS (46)

STUDIE > Nederlands 1986 -1992
IS > wethouder in Amsterdam (PvdA), onder meer Economische Zaken, Kunst en Cultuur, Waterbeheer, monumenten
HUISHOUDEN > getrouwd met Esther de Boer; Toon (7)
HUIS > drie hoog in De Pijp aan het Sarphatipark, Amsterdam
BRUTO MAANDSALARIS > 11.000 euro

'Ik wou na mijn afstuderen naar Amsterdam. Ik kon stage lopen bij het Onze Lieve Vrouwe Gasthuis. Ik dacht: Dan zit ik daar tenminste, verdien ik wat en zie ik wel verder.
Op mijn drieëndertigste werd ik bij Berenschot Communicatie directeur van de adviesgroep Communicatie en Citymarketing. Ik werkte er drie jaar, was een van de jongsten. Tsja, wat is dat? Ik probeer dingen goed te doen, iets toe te voegen, samen te werken. Ik geef toe dat ik ook ambitieus ben. Het is ook een kwestie van vaardigheden. Bij Albertus in Groningen heb ik veel geleerd. Ik ben praeses geweest en moest elk weekend mensen toespreken die afscheid namen. Uit mijn hoofd. Daar maakte ik werk van. Ik had ook kunnen denken: Ik heb de hele week hard gewerkt en ik ken Jan niet, dus ik zeg: "Nou Jan, veel plezier in je verdere leven." Ik realiseerde me: Ik sta daar namens die vereniging. Dat heb ik nu nog: Ik vertegenwoordig Amsterdam.
In het najaar van 2005 kwam de vraag of ik eventueel wethouder wilde worden. Ik zei: Ik ben beschikbaar en ik dacht: Dit is een buitenkansje. Bij Berenschot was ik lid geworden van de Partij van de Arbeid. De activiteiten van Berenschot liggen op het snijvlak van politiek, bestuur en communicatie en ik wilde met mijn lidmaatschap tot uitdrukking brengen dat je een stad met elkaar maakt. Ik moet zijn opgevallen toen we in 2003 de campagne *I Amsterdam* bedachten en ik overal presentaties hield.
Het wethouderschap is de baan van mijn leven, maar ook zwaar. En als ik nog een switch wil maken, moet ik dat nu doen. Ik ga terug naar het bedrijfsleven. Ik moet nog tekenen, kan nog niet zeggen wat voor baan het precies is. Ik heb mijn vertrek ruim voor de verkiezingen bekend gemaakt, de verkiezingsuitslag heeft er niks mee te maken. D66 is nu het grootst in de stad, de PvdA tweede. Dat is wennen, maar de ideologische verschillen zijn gelukkig niet zo groot.'

Carolien Gehrels is zaterdag 14 juni tijdens het alumniweekend een van de sprekers op het lustrumdiner in de Martinikerk.

TEKST >
ELLIS ELLENBROEK